

Hvorvi bor Hva vi trenger

8. europeiske møte for mennesker som lever i fattigdom
15. og 16 mai 2009 Brussel

Det tsjekkiske formannskapet i EU 2009

8. europeiske møte for mennesker som lever i fattigdom

15. og 16. mai 2009 Brussel

Hvor vi bor

hva vi trenger

Innhold

Fattigdom er...	05
Oppsummering	07
De europeiske møtene, en deltagerprosess	11
Hvor vi bor	14
Eksempler	
Bolig	16
Grunnleggende tjenester	17
Økonomisk inkludering	18
Åpningssesjon	21
Arbeidsgrupper	
Bolig	24
Grunnleggende tjenester	27
Økonomisk inkludering	31
Budskap fra arbeidsgruppene	34
Dialog	36
Avsluttende taler	37
Mål for 2010	43

Fattigdom er...

... Å bli diktert av mennesker som ikke kan stilles til ansvar, som er uvitende og som selv ikke følger reglene betyr at dine menneskerettigheter trampes på.

... Før hadde jeg et liv. Å leve er hva som teller, ikke bare å overleve.

... Å leve i materiell nød betyr at du blir frastjålet livet her og nå. Og de stjeler fremtiden vår ved å holde oss utenfor kunnskapssamfunnet.

... Husleien er ikke nødvendigvis så dyr, det er alt det andre som koster ...

... Hvorfor får de som steller med kuer og griser penger fra EU, mens de som har omsorg for familiemedlemmer som trenger hjelp, ikke får noen ting?

... Alle institusjoner og kontorer forlanger de samme papirene. Og flere kopier hver gang ...

... Når du ikke har tilgang på kunnskap og informasjon, mister du røttene ...

... Det er vanskelig å snakke om dette, men da jeg begynte å snakke med andre i samme situasjon ble jeg ikke lenger flau.

... Å leve i fattigdom innebærer konstant stress. Det sliter deg ut. Ingen gjorde meg forberedt på å leve under slike trange vilkår.

... Vi burde ikke lenger regnes som indirekte kostnader

... Jeg fikk lønn regelmessig, men gjelden min vokste likevel. Hvis jeg jobber et par måneder, medfører det bare et nytt trekk i lønnen.

... Å våkne opp til dårlige boforhold, suger ut viljen til å gjøre noe som helst.

... Det er meningsfylt arbeid - arbeid som betales og anerkjennes av samfunnet; og det er meningsløst arbeid - arbeid som utføres for å hjelpe en familie i vanskeligheter.

... For å få det du har rett til må du kunne bevise at du er fattig. Å holde folk på velferdsytelser er en måte å få dem til å holde seg i ro på.

... Desperasjonens dører står vidåpne. Det er nødvendig med minsteinntekt og minstelønn.

Hvor vi bor

Tema for årets europeiske samling av mennesker som lever i fattigdom var «Hvor vi bor, hva vi trenger». Dette ble spaltet opp i tre spørsmål; boligforhold, grunnleggende tjenester og økonomisk inkludering. Møtet var i regi av det tsjekkiske formannskapet i EU.

Marian Hosek, viseminister for sosialpolitikk, sosiale tjenester og familiepolitikk i den Tsjekkisk Republikk fremholdt at mange var rammet av økonomisk ekskludering og at gjeldsofrene som hadde fått det hardest stort sett kom fra de mest utsatte gruppene. Han mente at et av svarene på denne utfordringen var trening og opplæring i økonomi i skolen. Han nevnte også tilgang på boliger og bostøtte. Det siste blir ofte gitt av sosialtjenestene som er en del av de fundamentale tjenestene som må garantere alle en helhetlig støtte som kan hjelpe alle til å stå på egne ben.

Eva Szarval som hadde vært delegat på det syvende møtet sa i sin tale at alle medlemslandene var berørt av finanskrisen, noe som hadde ført til at antallet fattige familier som hadde mistet jobb, bolig og inntekt hadde økt. Hun påpekte også betydningen av disse europeiske konferansene som «det eneste forum der problemene og erfaringene til dem som lever i fattigdom blir hørt og forstått». Hun trakk også frem behovet for å skape en felles offensiv mot fattigdommen.

Vi trenger... Et sterkt og sosialt EU

Delegatene til det åttende møtet var samstemte om at de ønsket mer EU, men bare hvis EU ble mer sosialt innrettet, kom nærmere innbyggerne, tok i bruk dialog til å utforme en ny plan for samfunnet. De ønsket at EU skulle handle for at anbefalingene fra møtene ble mer synlige. De understreket også at det var vanskelig å se at kampen mot fattigdom og sosialt utenforskap fremdeles ble prioritert av EU. De uttalte at i mange tilfelle førte effekten og tiltakene mot finanskrisen til at grupper som allerede slet tungt med fattigdom og sosial ekskludering ble påført utålelige ekstra byrder.

Boligspørsmålet

Delegatene tok til orde for at EU måtte engasjere seg mer aktivt for å sikre alle adgang til ordentlige boliger til overkommelige priser. De hilste EPSCOs beslutning

om å gjøre «hjemløshet og bolignød» til hovedtema for den åpne koordineringsprosessen på området sosial sikring og sosial inkludering i 2009. De håpet at dette ville sparke i gang en prosess i medlemslandene slik at disse gjorde noe for å løse boligproblemene siden mangel på boliger til overkommelige priser stadig skaper nye hjemløse. Dette må følges opp med tiltak for å bedre standarden på boligene som tilbys lavinntektsfamilier. De håpet at dette fokuset ville føre til politiske forslag og politisk handling for å ta tak i disse realitetene.

Delegatene «kan ikke lenger vente» i en situasjon som allerede er en nødssituasjon. De foreslo **at noe måtte gjøres** for å løse de akutte boligproblemene. Som f.eks. å eksproprierte tomme bygninger eller å pålegge gårdeiere å leie ut ubrukte leiligheter. De trakk frem **skandalene med tomme hus som står og forfaller i landbyer**, slik at disse fremstår som spøkelsesbyer. En konsekvens av dette er at grunnleggende tjenestetilbud nedlegges og folk tvinges til å flytte til mer sentrale områder slik at det blir større press på de begrensede tilbudene som finnes der.

Delegatene påpekte også at det er svært vanskelig for immigranter og rom-folket å få tilgang til ordentlige boliger. De uttrykte sin bekymring over at mange stater fortsetter med å kaste disse gruppene ut av de beskjedne husværene de tross alt har i øyeblikket. Dette foregår uten at det skaffes tilveie alternative bomuligheter og de tvinges sammen i ghettoer, noe som selvsagt innebærer diskriminering.

EU burde reagere på slike ting og gi garantier for at fundamentale rettigheter blir respektert av alle medlemsstatene. EU må også forsikre seg om at sentrale tiltak hjelper medlemsstatene til å øke sitt tilbud av sosiale boliger og **Strukturfondene** må brukes til slike formål.

Grunnleggende tjenestetilbud

Når det gjelder slike tjenester, ønsket delegatene at adgang til strøm eller annen energi blir anerkjent som en grunnleggende rettighet. Tilgang på energi er en grunnleggende rett som krever en offentlig, ikke en privat løsning. Bare slik kan stabile leveranser til overkommelige priser garanteres. Man hilste velkommen erkjennelsen av energifattigdomsproblemet i den nye energiplanen til EU, og nødvendigheten av å etablere Nasjonale handlingsplaner for å løse problemet. De ønsket svar på spørsmålene om hva som vil bli gjort for å møte problemene med høye priser, lave inntekter og energieffektivisering. Man ville

vite hvordan NGO-er og fattige mennesker vil bli tatt med i beslutningsprosessene.

Man mente at på samme måte måtte **vannforsyning forbli et offentlig gode**. Delegationene ønsket å leve i et bærekraftig miljø og foreslo at alternativ energi må gjøres til et satsningsområde som kan skape nye arbeidsplasser **Alternativ energiproduksjon bør foregå i lokalsamfunnet og skape arbeidsplasser for dem som bor i disse samfunnene. Det bør også gis muligheter til arbeidstrening for å inkludere folk som er langtidsledige**. Avfallsgjenvinning er også et område der det kan skapes jobbmuligheter i lokalsamfunnene gjennom sosialt innrettede initiativ.

Effektiv og billig kollektivtransport, lokale sosialtjenester i nærmiljøet (barnehager og små helse-sentre for eksempler), adgang til **informasjon om rettigheter**, **sosialtjenesteytere som lytter til brukerne**, alt dette er deler av et system som tar vare på folks behov. Man var svært opptatt av det uheldige i at tjenestetilbud forsvinner fra landsbygda.

Delegationene krevde at EU sentralt **skulle evaluere virkningen av liberaliseringen og privatiseringen av almenne tjenestetilbud**, herunder sosiale tjenester og kvaliteten, tilgjengeligheten og prisene for slike tjenester. EUs charter om forbrukernes rett til energi er viktig, men noe må gjøres slik at medlemsstatene gjør dette dokumentet tilgjengelig nasjonalt, regionalt og lokalt. Det må etableres et obligatorisk rammeverk for tjenester av almen betydning innenfor EU. Dette er livsviktig dersom disse grunnleggende rettene skal kunne garanteres som en motvekt til markedets friheter.

Økonomisk inkludering

Økonomisk inkludering var noe som mange av delegasjonene var opptatt av. Alt for mange familier og individer har blitt **gjeldsofre**. Manglende adgang til å opprette bankkonti og mangel på offentlige lån med lav rente har gjort situasjonen verre for disse. Folk er henvist **til lånehaier** som ofte krever ågerrenter. For å løse dette problemet må alle få rett til å ha en **bankkonto, også etisk holdbare spareordninger (kreditforeninger) og mikrokredit. Et annet forslag** kan være gjeldsrådgivning og opplæring i økonomi.

Hovedkravet fra delegatene er at man må ta tak i årsakene til at folk havner i gjeldsfella. Normalt skyldes dette utilstrekkelig inntekt i forhold til prisene på varer og tjenester. Løsningen må være å rettighetsfeste tilstrekkelig minsteinntekt som alle har rett til i alle medlemsstatene. Minsteinntekten må være slik

alle kan leve et liv i verdighet, ikke bare ha nok til å overleve. Her var det et sterkt krav **til EU om å følge opp forpliktelsene i Anbefalingen om en aktiv inkluderingspolitikk**, herunder forpliktelsen til å innføre adekvate minsteinntektsordninger. Den pågående konsultasjonsrunden om økonomisk inkludering var også noe man ønsket velkommen. Delegationene understreket at EU må ta skritt for å anerkjenne økonomiske tjenester som et offentlig ansvar siden det her er snakk om tjenester av almen interesse. Det må gis garantier for retten til riktig prisete bankkonti og lån med lav rente gjennom et felles juridisk rammeverk for EU.

Medvirkning

I tillegg til å fremme disse kravene, utvekslet man erfaringer om utviklingen i sine respektive hjemland på de områdene som ble debattert. Delegationene ønsket **å medvirke i utviklingen og gjennomføringen av antifattigdomspolitikken. Det er nødvendig å fjerne skillet mellom sosial politikk og økonomisk politikk**. Videre å evaluere tiltakene for å gi alle sosiale rettigheter.

2010, EUs fattigdomsår for å bekjempe fattigdom og sosial ekskludering må bli et kraftfullt prosjekt der mennesker som opplever fattigdom blir hørt og deres meninger blir tatt på alvor. Vi må få se virkelige frem-skrutt slik at « det å være fattig ikke skal være en livstidsdom».

Å finne løsninger

Herr Spidla, EUs kommisær for sysselsetting, sosiapolitikk og like muligheter så ingen andre muligheter enn å fortsette fremover i retning av et EU med større likhet. Det er nå de mest utsatte trenger støtte. Bevilgningene til sosial sikring vil øke kraftig i de kommende månedene. Likevel er det ikke enkelt å vurdere hva krisen har kostet på et menneskelig plan.

Vi må gjøre alt i vår makt for å gjøre det mulig for alle å delta i samfunnet, sa han i sin tale.

Minsteinntektsytelser er viktige, men ikke tilstrekkelig. På boligområdet er det fremdeles store problemer. Og mange har ikke adgang til grunnleggende banktjenester.

Vi må fokusere på å løse bolignøden, opplæring og økonomisk inkludering.

Herr Spidla hevdet at tiltak mot fattigdom må gå sammen med tiltak for å utjevne forskjellene mellom medlemsstatene. 16 % av befolkningen i EU sett under ett sliter med vanskelige livsvilkår, men i Polen, Latvia og Litauen er det over 40 % av befolkningen som rammes av fattigdom.

Han tok også til orde for at antifattigdomsperspektivet må innlemmes på alle politikkområder.

Fru Weinandy fra Komiteen for sosial sikring viste innledningsvis til hva Direktør i Kommisjonen, herr Vignon hadde sagt: « Den sosiale dimensjon kan ikke ivaretas av sosialpolitikken alene». Derfor må man vurdere effekten av tiltak på alle politiske områder.

Når det gjaldt en del av delegatenes skuffelse over den tilsynelatende mangel på fremskritt, sa hun at etter det syvende møtet, hadde komiteen gjort boligspørsmålet til tema for 2009. Medlemsstatene var oppfordret til å rapportere innen juni måned hva de hadde gjort på det boligpolitiske området.

Angående minsteinntektsgarantier for alle i samtlige medlemsland, hadde Rådet i 2008 vedtatt prinsippene om aktiv inkludering, noe som innebærer forpliktelser om å innføre minsteinntektsytelser på et nivå som er forenlig med menneskeverdighet.

“Fremgangen er langsom men dog sikker, det gjøres virkelig forsøk på følge opp anbefalingene fra disse møtene. Men problemet er at de fattige ikke har råd til å vente», avsluttet fru Weinandy.

Ludo **HOREMANS**, EAPNs president ga en redegjørelse for hvordan anbefalingene fra den syvende europeiske konferansen var blitt fulgt opp. Han tok spesielt for seg anbefalingene og prinsippene som var vedtatt om aktiv inkludering, noe som innebærer en anbefaling om et adekvat nivå på minsteinntekt, et nivå som gjør det mulig å leve et liv i verdighet. Han talte også om EU-parlamentets arbeid med tjenestespørsmålet og et forslag om et Direktiv for tjenester av allmenn betydning. Han trakk også frem at tema for prosessen med den åpne dialog metode på det sosiale området i 2009 var hjemløshet og boligmangel. Dette var noe det syvende møtet for fattige hadde foreslått. Han fortalte også at de årvisse konferansene i Brussel hadde virket som en katalysator for lignende møter på nasjonalt nivå. Aktiviteter som hadde mobilisert hundrevis av mennesker som har direkte erfaring med å leve i fattigdom. På tross av disse positive erfaringene i forhold til EU sentralt, har man hittil ikke klart å påvirke medlemsstatene i tilstrekkelig grad til at dette har ført til positive forandringer i særlig grad.

Herr Czeslaw **Walek**, Viseminister for menneskerettigheter og nasjonale minoriteter i den Tsjekiske republikk fremhevet disse rundebordskonferansenes betydning, og han lovet å legge konklusjonene frem når Sverige overtar formannskapet i oktober 2009. Han bekreftet også at det tsjekkiske presidentskapet ville arbeide for brukermedvirkning i arbeidet mot

fattigdom.

Selv om delegatene erkjente at det blir gjort anstren - gelser for å følge opp rådene fra møtene i Brussel, ble likevel fremsatt krav om et bedre system for å rapportere om hvordan konferansenes konklusjoner blir fulgt opp i periodene mellom de årlige møtene.

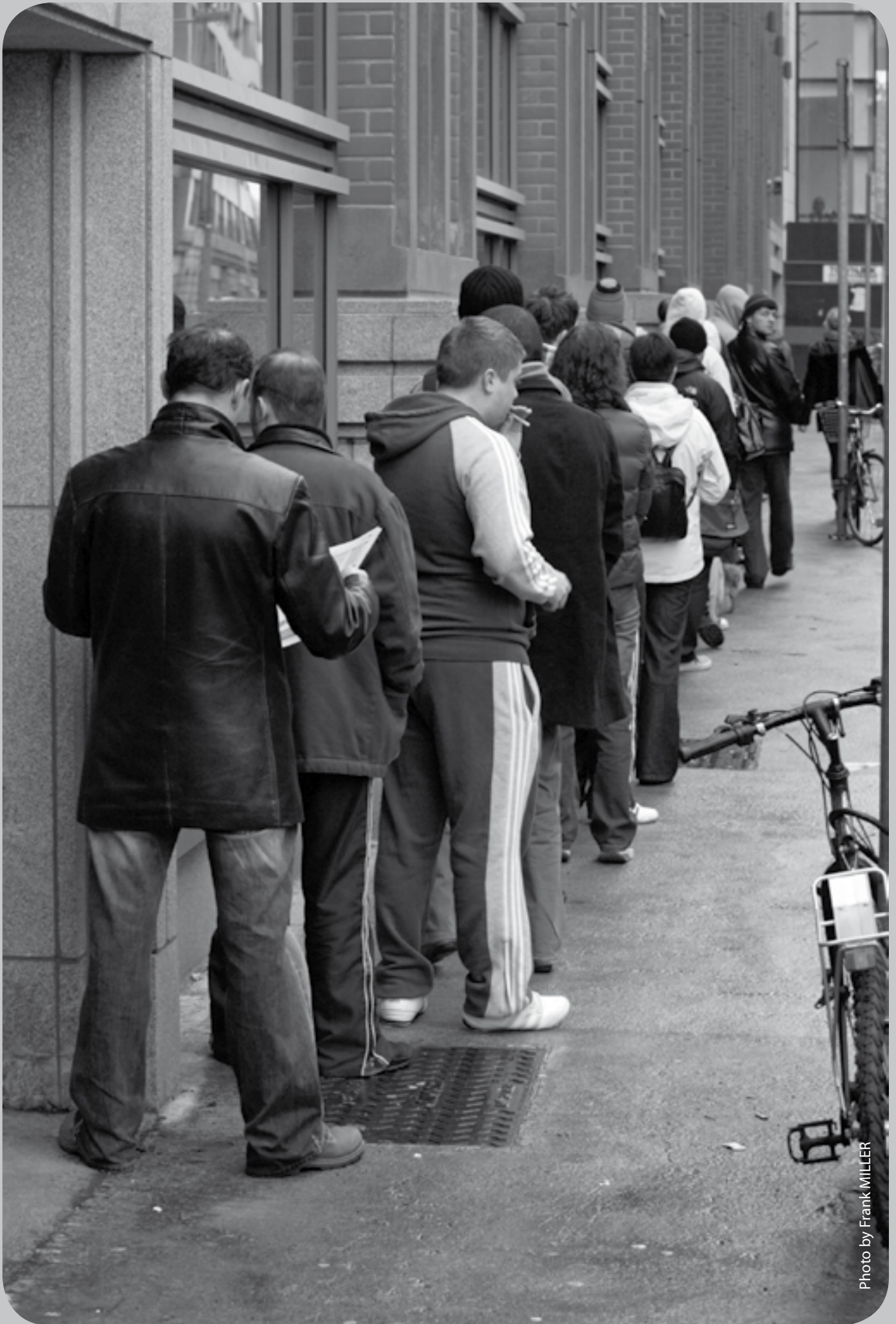

Photo by Frank MILLER

På ministerrådsmøtet i Lisboa 2000, ble EU enige om å iverksette en strategi for å «gjøre en avgjørende innsats for å utrydde fattigdommen i EU innen 2010». En av strategiene som ble staket ut - å bekjempe fattigdom og sosial utstøting - spiller en nøkkelrolle i oppfyllelsen av denne forpliktelsen. Denne prosessen må inkludere **alle parter, også dem som selv opplever fattigdom.**

De europeiske møtene for mennesker som lever i fattigdom er en prosess under stadig utvikling. Oppfølging og forberedelser er en pågående arbeidsprosess som involverer delegater og nettverk i alle medlemsland.

Hva kan vi lære av de tidligere møtene?

2001 Den belgiske regjeringen dro nytte av sin erfaring med brukermedvirkning helt siden 1994 da de hadde formannskapet i EU i 2001. Da lanserte de det første i denne serien møter for folk som lever i fattigdom; temaene var: **bolig, helse, opplæring og inntekt.**

Hovedkonklusjonen fra dette første møtet var at **mennesker som opplever fattigdom har kunnskap og ekspertise nok til å analysere ekskludering. De siktet mot å delta i samfunnet og være med på avgjørelser som angår deres liv.**

2003 I 2002 foreslo Belgia at det skulle holdes et nytt møte, noe som det greske formannskapet sluttet seg til. EAPN ble bedt om å forberede et slikt møte, men det var for kort tid til å kunne forberede delegatene skikkelig. Tema var «bra eksempler på brukermedvirkning». Forberedelsene og arbeidsgruppene **munnet ut i modeller for medvirkningsprosesser og krav fra deltakerne: mennesker som lever i fattigdom ønsker å kunne møte beslutningstakerne ansikt til ansikt.**

Som svar på dette kravet oppfordret Hellas Rådsmøtet i juni til å gjøre de europeiske møtene til en årlig begivenhet i likhet med rundebordskonferansene om sosial inkludering.

2004 Temaet som ble valgt da Irland hadde formannskapet gjenspeilte kravene fra det 2. møtet. Man vektla å skape dialog mellom fattige og politikere under tittelen «Medvirkning er en toveisprosess». Som en reversering av de tradisjonelle rollene ble «autoritetene» nå definert som «gjester» hos de som lever i fattigdom og politikernemåtte samhandle direkte med delegatene i diskusjonene som foregikk i arbeidsgrupper. Møtet ble avsluttet med et åpent forum der det deltok

fattige og et panel av politikere.

Det ble produsert en DVD fra møtet som vil kunne brukes til bevisstgjøring av de nasjonale og regionale beslutningstakerne.

2005 Formannskapet fra Luxemburg valgte å utforske hvordan fattigdom oppleves innenfra og utenfra. Mediaproduksjon var i fokus ... malerier, veggtepper, fotografier lagd av fattige mennesker ble stilt ut. Resultatene av disse skapende prosessene ble samlet til en utstilling som ble vist under rundebordskonferansen i Glasgow. Det ble også lagd en katalog over utstillingen. Luxemburg viste dybden i sitt engasjement ved å ta med seg et kraftig budskap til Ministerråds- i juni måned: **Samtlige EU-land ble oppfordret til å arrangere tilsvarende møter på nasjonalt nivå.**

Mange av nettverkene i EAPN begynte å arrangere slike møter på nasjonalt og regionalt nivå.

2006 Forberedelsene under det østerrikske formannskapet samlet alle aspekter ved fattigdom og sosial utstøting under tema: **Hvordan klar vi oss i det daglige liv?** Forarbeidet til delegasjonene fremviste **aktivitetsnivået og energien til folk som lever i fattigdom.** Alle delegasjonene laget en plakat som ble presentert under plenumsesjonen på møtet: Dette ble et uforglemmelig høydepunkt på femte møtet. Plakatene ble samlet til en **utstilling** vist ved rundebordskonferansen i Kommisjonsbygningen i april 2007, og på det første nasjonale møtet for fattige i Storbritannia i juli 2007. Evalueringsprosessen under det femte møtet viste at det nå var nødvendig å oppsummere de fem første konferansene.

2007 Det sjettemøtet i Tysklands regi besluttet å prioritere dette og valgte derfor som tema: **«Styrk fremgangen, planlegg de neste steg»** 130 delegater fra 27 land og 97 representanter for nasjonale og europeiske myndigheter møttes 4. og 5. mai i Brussel. Delegatene og gjestene ga visuelle uttrykk for møtets tema gjennom symbolske objekter. Uten å undersøke den fremgang som hadde vært på det sosiale området, fremholdt delegatene at målet om å utrydde fattigdommen innen 2010 synes urealistisk siden det nå er klare tegn på at fattigdommen øker.

Det sjette møtet viste at medvirkningsprosesser utvider perspektivet og bidrar til økt **empowerment**. Man fant også ut det ble utført flere samarbeidsprosjekter mellom organisasjoner og offentlige myndigheter. Det har oppstått et behov for dialog på nasjonalt plan.

2008 Det syvende møtet arrangert av Slovenia ble avholdt under tittelen:

Fire pilarer i kampen mot fattigdom.

Man hadde fokus på fire tema: **sosiale tjenester, tjenester av almen betydning, bolig og minsteinntekt.** Disse fire elementene ble valgt fordi de utgjør fire viktige områder i kampen mot fattigdom og sosial utstøting. 124 representanter som selv hadde opplevd fattigdom og omtrent det samme antall fra nasjonale regjeringer, EU-kommisjonen, NGO-er fra ulike medlemsstater og sosialpolitiske aktører, deltok på møtet i Brussel.

2009 Forberedelsene til det 8. møtet hadde fokus på "**hva vi trenger, hvor vi bor**", og tok for seg tre spørsmål: bolig, grunnleggende tjenester og økonomisk inkludering.

Resultatene av forberedelsene og debattene omkring disse tre temaene er emnet for denne rapporten.

© Ladislav Varga

Hvor vi bor

Under forberedelsesmøtene til konferansen diskuterte delegatene stedene der de lever og bor - noen bor i storbyer, andre i småbyer, landsbyer og noen bor på hospits eller i provisoriske leire. Nedenfor gjengis noen av resultatene fra dette forarbeidet.

Storbyer

Det private boligmarkedet i byene er dyrt, og det finnes ikke nok sosialboliger. Man har alltid en butikk i nærheten, men mat er dyrt. I noen land finnes spesialbutikker for fattige drevet på ideelt grunnlag, men det følger et stempel med å handle der, en del av det potensielle «klientellet» ønsker ikke å bli stigmatisert.

Når det gjelder helsepleie finnes det frikort i endel av medlemslandene, men disse dekker ikke alle former for behandling eller alle utgiftene. I tillegg er det et problem at ikke alle leger vil behandle folk med frikort.

I de fleste storbyer finnes godt utbygde kollektivtransporttilbud, men billettene er dyre. Selv om det kryr av kulturtilbud, er disse oftest utilgjengelige for fattige.

Arbeidsledighet er også et stort problem. Det finnes mange strøjobber. Men disse er kortvarige og dårlig betalt.

Fattige i storbyene stues bort i ghettoer, ofte i byenes utkanter. I disse områdene er boligstandarden dårlig og det finnes omtrent ikke offentlige tjenester eller f.eks. tilbud om barnehager for det økende antall aleneforeldre i disse områdene.

Småbyer - landsbyer.

Folk som bor i småbyer og landsbyer har enda større problemer. De fleste boliger eies av private, og er ofte uegnet, slik som store herskapshus som er delt opp i små leiligheter. Det er få arbeidsplasser siden mange småbedrifter er nedlagt. Offentlig transport er ofte mangelvare; bussene trafikkerer kun sentrale strøk, ikke utkantene. Kanskje finnes det bare et par avganger i døgnet for ruter til større byer i området.

De fleste stedene finnes ingen helsestasjoner, og mange grunnleggende tjenestetilbud nedlegges fordi mange flytter til større byer. Resultater blir en boligmasse som ikke vedlikeholdes og en aldrende befolkning. Det finnes nok en slags eldreomsorg, men ingen tilbud til barnefamilier.

Det finnes bare grunnskoler, vil man ha videregående eller høyere utdanning må man flytte. I en del landsbyer er også grunnskolene nedlagt.

Leire

De fleste rom-folk lever i leire, noen ganger i telt. Å leve under slike forhold kan knapt kalles et liv. Det finnes ikke rennende vann eller oppvarming. Om vinteren fryser barna, de må gjøre sine lekser med votter på. Det finnes ikke elektrisitet, rydding av gater og plasser, ingen søppeltømming. Ei heller noen kollektivtransporttilbud.

Hospitser

Hospitsbeboere har særskilte problemer. Samfunnsdeltakelse blir vanskeligjort fordi problemene samles på et begrenset område. Som oftest er også naboene negativt innstilt til hospitsbeboerne.

Eksempler

Som et ledd i forberedelsene hadde delegatene funnet frem praktiske eksempler fra virkeligheten på områdene bolig, grunnleggende tjenester og økonomisk inkludering.

Bolig

Delegatene fra Østerrike trakk frem den generelt dårlige standarden på herberger for hjemløse. Dårlig plass tillater intet privatliv. Reglene er strenge og sosialarbeiderne opptrer ikke alltid som støttespillere. Det er tydelig mangel på informasjon. Folk burde ha lov til å holde kjæledyr og de bør ha anledning til å få besøk av venner.

Mange frivillige organisasjoner har utviklet gode boligprosjekter, men her er det lange ventelister.

Den belgiske delegasjonen så det som viktig å skaffe midler til empowerment av hjemløse. Det bør også gis mer økonomisk støtte til NGO-er som tilbyr løsninger.

Det er også nødvendig å utvikle nasjonale strategier og aksjonsplaner for å løse boligproblemene.

De hevdet også at antall sosialboliger er en bærebjelke i boligstrategien, og at medlemsstatene burde sette opp standarder for hvor stor del av disponibel inntekt det er rimelig å bruke på boutgifter.

Skattepolitikken burde også bli utformet slik at den ikke oppmuntrer til å la hus stå tomme eller spekulasjon.

Fra Bulgaria ble det rapportert at en stor del av boligmassen stammer fra midten av forrige århundre. Åtte måneder med vintertemperaturer gjør fyringskostnadene til det største problemet. Store hus viser seg å være usalgbare. Mange hus er i dårlig stand og vedlikehold er kostbart. Disse husene blir stående å forfalle. De ble bygget av forrige generasjon, nå må de unge starte helt på nytt igjen andre steder. Dette fører til isolasjon og ensomhet.

Det er mulig å modernisere bygninger, men folk har ikke penger til å betale for restaurering. Boligmarkedet har brutt sammen.

Den danske delegasjonen fortalte at mange gård-eiere ikke ønsker å ha noe med leieboerne å gjøre, de ønsker ikke å møte dem ansikt til ansikt. Det blir ikke utført noe vedlikehold av eiendommene.

Lokale myndigheter er ikke lenger villige til å gi noen assistanse.

Den franske gruppen nevnte at hospitsene plasseres i utkanten av byene. Folk som bor på hospits har store problemer med å få tilgang på mer varige boliger.

Representantene fra Hellas fortalte at det ble skapt

ghettoer der 6-7 mennesker ble stuet sammen i alt for små leiligheter. Hygieneforholdene var dog blitt bedre, og flere barn fikk skolegang. Men delegatene etterlyste nye skoler, regulerte lån til oppussing av boliger, og idrettsanlegg.

Fra Italia ble det rapportert om rom-folkets vanskelige liv i bobiler og campingvogner som ble plassert i leire av dårlig standard. Hygienen er dårlig - ikke rennende vann, oppvarming, toiletter og bade- og vaskemuligheter. Tettboddhet skaper gnisninger, det finnes ikke noe privatliv. Det finnes ingen følelse av å ha et hjem. Man blir stresset, barna har ikke noe sosialt liv. De skammer seg. Kvinnene arbeider hardt for å holde leirene i nogenlunde skikkelig stand. Men det finnes intet håp om bedring.

Delegasjonen fra Luxemburg kunne berette om mangel på sosialboliger og leiligheter til priser folk kan betale. Dette fører til at folk utnyttes, usanitære utleieboliger og ulovlig høye husleier.

De krevde derfor bedre kontroll med leieprisene og offentlig hjelp til å skaffe et sted å bo.

Representantene fra Malta fokuserte på hjemløshet, noe som medfører at man ikke har adgang til fundamentale tjenestetilbud. De sa også at veldig lav minstelønn gjorde det vanskelig å betale høye leiepriser. Eiendomsprisene har steget i været etter at Malta ble medlem av EU, og det finnes ingen regulering av markedet.

Det finnes bostøtteordninger for hus bygd av staten, samt midler til restaurering av gamle og nedslitte hus. Disse midlene er imidlertid ikke tilstrekkelige til å løse folks problemer, særskilt ikke for folk på minstelønn.

Den norske gruppen kunne fortelle om det samme: Husleiene er for høye, det er boligmangel og det finnes alt for lite sosial boligbygging.

Realitetene i Polen er at all tilgang på rettigheter er avhengig av at du har en permanent adresse. Noen familier bor i helsefarlige boliger med fuktighet og mugg. Hvordan kan man ha noe privatliv når hele familien må leve i et rom? Trangboddhet gjør det vanskelig å oppdra barna; hvordan kan du diskutere livets realiteter med en tenåring når de andre barna i familien oppholder seg i samme rom?

I Spania er det også vanskelig å finne skikkelige boliger. Dårlige boligforhold skaper somatiske og psykologiske helseproblemer, og sosial utstøting. Offentlig regulering av forholdet mellom eier og leietaker er påkrevet, likeledes en målrettet boligpolitikk.

Delegasjonen fra Storbritannia beskrev den triste virkeligheten med utilfredsstillende boforhold i over -

fylte, ombygde hoteller. Noen huseiere bor i utlandet og er utilgjengelige når det oppstår problemer. Andre venter utenfor postkontoret når leieboerne henter sine stønader for å kreve inn leien direkte. Gass og strøm må man betale for mye for siden det ikke finnes målere i leilighetene. Et vidt spekter av folk bor i denne typen boliger; ungdom, eldre, mentalt syke, alkoholikere, narkomane, folk med alvorlige psykiske forstyrrelser, småkriminelle og til og med folk som driver med grov kriminalitet. Man kunne også berette at det var startet en frivillig organisasjon med formål å hjelpe disse leietakerne samt å bedre boligpolitikken generelt.

Grunnleggende tjenester

Delegatene fra Østerrike betrakter kulturtilbud som en grunnleggende tjeneste, men slike er dyre og det gis for dårlig informasjon om tilbudene. Fribilletter gir ikke adgang til alle kulturelle begivenheter.

Det finnes dog en del alternative kulturtilbud som annonseres i gateavisene.

At man er fattig betyr ikke nødvendigvis at man ikke ikke er kulturinteressert. Adgang til transport er også med på å bestemme hvor mye man kan delta.

Tjenesten som gruppen fra Belgia hadde valgt seg ut var tilgangen på energi. På dette området finnes det ikke nok informasjon om de ulike tilbudene.

De ønsket også et uavhengig byrå som kan regulere energimarkedet og leverandørene, og en ombudsmann man kan klage til.

Retten til energi er en grunnleggende rettighet, det er derfor påkrevet med en debatt for å stadfeste en minstandard for energiforsyning. Regler trenges slik at maks 5% av husstandenes inntekt går til å betale for energi.

En omfattende og varig evaluering av effektene av liberaliseringen av energimarkedet er nødvendig.

Utkastet til et EU-charter for energikonsumentenes rettigheter må sluttbehandles og føre til et Direktiv som garanterer alle rett til energi.

Når det gjelder sosiale tjenester krever den belgiske delegasjonen rett til tilgang på sosiale tjenester som er lett tilgjengelige og som opprettholdes over tid. Tilbudene må ta utgangspunkt i de reelle behovene til folk som lever i fattigdom og sosial ekskludering under skiftende livsforhold og omstendigheter.

Alle har rett til bli behandlet ordentlig uten diskriminering. De fattige føler usikkerhet omkring den nye tanken om å få sosialklienter til å undertegne kon-

trakter med tjenesteyterne. Det er nødvendig med regler som sikrer at slike kontrakter ikke fungerer diskriminerende.

De belgiske delegatene mener at garantert adgang til helsetjenester av høy kvalitet er et høyst påkrevet krav. Det må opprettes et EU-organ som overvåker helseforholdene blant mennesker som lever i fattigdom.

EU bør fastsette kvalitetsstandarder som pålegger medlemsstatene å garantere sine borgere adgang til sosiale tjenester av god kvalitet.

Sosiale tjenester bør være lokale, koordinerte og gjenstand for stadig evaluering.

Respekten for menneskerettighetene innebærer at de fattige systematisk blir invitert til å delta på alle nivåer av beslutningsprosessene. Modeller for brukermedvirkning i utviklingen av politikk og iverksetting av tiltak må aktivt fremmes og understøttes av finansieringsordninger på nasjonalt og EU-nivå.

EU må vedta direktivet om antidiskriminering når det gjelder adgang til tjenestene.

Representantene fra Bulgaria var også bekymret for for de høye strømprisene. Folk prøver å holde forbruket på et minimum. Mange steder er det bare en ledning inn til landsbyene og strømbrydd forekommer ofte.

Telefoni er også en kostbar tjeneste, og mange må klare seg uten noe som medfører isolasjon, dette gjelder særlig eldre. Avgiftene for vannforsyning stiger stadig. Internettilgang er bare mulig gjennom kabel-TV abonnement, noe som gjør tjenesten ekstra dyr. Transport er dyrt, noe som fører til at mange blir enda mer isolert. Der det finnes to transportselskaper, aksepteres ikke konkurrentens billetter eller kort.

Medisiner er dyre og det er lange ventelister for å komme til legeundersøkelser.

Sykepengesystemet og barnetrygdordningene er kompliserte å sette seg inn i.

På plussiden nevnte delegasjonen gratis utdanning, at lokale helsearbeidere er svært kompetente og at NGO-er får støtte til sine prosjekter fra lokale myndigheter.

Delegatene ønsket fleksible ordninger for betaling av strømregninger, alternative energikilder, dataopplæring, at lokaladministrasjonen skulle gi støtte og opptre høflig, effektiv informasjon om ledige jobber, utvikling av organisasjoner for gjensidig hjelp og støtte, bedre ordninger for prosjektfinansiering (minst nedbetaling over 5 år) og at det gjøres enklere å starte opp egen bedrift.

Delegatene fra Finland hevdet at de sosiale sikrings-systemene er alt for kompliserte og uegnede for de

som har rett til velferdsytelser. Disse burde utbetales automatisk til dem som har rett til det.

Den franske delegasjonens fokus var på helsetjenester. Det finnes et universielt helsekort, men noen leger nekter å motta pasienter som ikke betaler selv. Videre er det slik at folk som mottar matkuponger, ikke kan ha et sunt og balansert kosthold, fordi de alltid får samme matvarer. De ønsker flere sosialt innrettede butikker som behandler folk som kunder, ikke velferds klienter. Videre en form for kuponger som kan brukes i alle butikker, slik at folk ikke stigmatiseres. Videreutvikling av byttehandel med naturalia og egenproduksjon i f.eks. kjøkkenhager (bærekraftig utvikling) kan også bidra til å gi folk et sunt kosthold. De mente også at det burde være offentlige bad i alle byer.

Delegasjonen ønsker en reform av sosialtjenesten slik at folk slipper å bli sendt fra kontor til kontor. Et system med velferdsarbeidere med allsidig kompetanse som kan koordinere ytelsene fra ulike etater er påkrevet. Mye mer må gjøres på informasjonsområdet; i dag er det en kamp for å få tak på riktig informasjon.

I Tyskland er det iflg. delegatene universelle rettigheter i teorien, men i praksis gjelder ikke disse for de fattigste.

Fra Hellas ble det rapportert at egenandelene for helsetjenester stadig øker.

Adgang til helsetjenester opptok også Irlands delegasjon, spesielt når det gjelder eneforsørgerfamilier. En småbarnsmor måtte vente 11 måneder på den første konsultasjonen, så ytterligere fire for å bli operert.

Mange eneforsørgere som har rett til gratis helsetjenester vegrer seg for å motta jobbtilbud siden dette fører til at de mister denne retten. Det burde være en overgangsperiode der de får beholde frikortet.

Det er ulike betalingsystemer for eldre. Menn og kvinner har ikke samme adgang til kardiologi. Det er lange ventelister for kirurgi.

Leger er slurvete med hjemløse hvis de da ikke nekter å behandle dem i det hele tatt.

Den italienske delegasjonen som stort sett besto av folk som bor i leire, klaget over de hygieniske forholdene. Ingen søppeltømming, 4 dusjer for 75 personer, kjemiske toiletter som ikke blir tømt og vasket.

Gatene og veiene er ikke brolagte og offentlig transport finnes knapt.

Delegatene fra Litauen, flere av disse bor i landsbyer, fortalte at de mangler grunnleggende tjenester: Helsepleie, informasjon, postkontor, brannvesen. Gravide må reise mer enn 5 mil for å komme til fødeklinikken.

I Luxemburg var man opptatt av utdanningssystemet som de hevdet ikke bidrar til utjevning av sosiale forskjeller, men snarere bidrar til å opprettholde utstøting.

På helseområdet er briller og tannlegebehandling svært dyrt. Pasienter må sende inn flere prisoverslag til helseforsikringsfondene. Legekonsultasjoner koster skjorta, og det tar lang tid før man får pengene refundert. Pasientenes egenandeler blir en stor byrde på familiebudsjettene til lavinntektshusholdninger. Store familier med lave inntekter blir lett offer for smittsomme sykdommer og påføres store utgifter.

Delegatene fra Norge påpekte at folk om ikke er i stand til å arbeide på grunn av dårlig helse ikke har råd til å kjøpe sunn og næringsrik mat.

De nevnte også den lange ventetiden fra man blir registrert som arbeidsledig til dagpengene utbetales.

Adgang til pleie og medisiner, særlig for hjemløse, var noe som bekymret den polske delegasjonen. De hevdet at mennesker ikke kan leve uten tilgang på (frisk) luft, rent vann, hygiene. De mente også at mobiltelefoner og Internett er essensielt for å bli inkludert i dagens samfunn.

Delegatene fra Romania bemerket at det i deres land i likhet med andre steder, var mange som ikke har adgang til grunnleggende tjenester. Dette gjelder særlig i landlige distrikt der det er mangel på leger og sykehus.

Den slovenske delegasjonen pekte også på at det er mangel både på allmenleger og spesialister. Ventelistene for å få en timeavtale er lange og kvaliteten på helsetjenestene er synkende.

Det bør innføres gratis legeundersøkelser.

Også fra Spania ble det fremholdt at det var et problem med offentlig transport på landsbygda, noe som også andre delegasjoner hadde vært inne på.

De etterlyste også bedre koordinering mellom offentlige og private tjenesteleverandører.

Også gruppen fra Nederland var bekymret over mangel på kollektivtrafikktilbud. Borgerinitiativ hadde bidratt til å løse noen av problemene. Politikerne burde lære av disse løsningene.

Økonomisk inkludering

De tsjekkiske delegatene fortalte at renteutgiftene ofte beløper seg til mer enn beløpet man har lånt. Rente nivået må settes ned.

Det er lettere å få svart arbeid enn legale jobber særlig

særlig for folk som har store gjeldsbyrder.

Hvis saken går til rettslig inkasso kommer store gebyrer i tillegg.

Delegasjonen fra Finland påpekte at minsteinntekten og dagpenger for arbeidsledige er for lave. Minimumsinntekten må være så høy at man ikke trenger andre former for stønad i tillegg.

De franske delegatene understreket behovet for en rettighetsfestet minsteinntekt for unge mellom 18 og 25 år. De mente at betingelsene for å få stønader er for strenge; lavlønnete (working poor) oppfyller ikke vilkårene selv om deres inntekter er utilstrekkelige.

Ytelsene burde utmåles på grunnlag av netto inntekt etter at visse kjerneutgifter er trukket fra (boughtgifter, oppvarming etc.)

Ytelsene beregnes på grunnlag av fjorårets inntekt. Men omstendighetene kan ha endret seg. Man burde ta utgangspunkt i den aktuelle inntekten.

Den tyske delegasjonen påpekte at de som er svartelistet av kredittbyråene ikke får lov til å opprette en bankkonto.

Barnetrygden er 100 € for et par og 50 € for en enslig forsørger. Det er også slik at hvis man mottar andre ytelser får man ikke stønaden uavkortet. Bidrag for barn mellom 7 og 14 år er fjernet.

Delegasjonen fra Hellas fortalte at rom-folk tvinges til å flytte fordi de nektes adgang til arbeidsmarkedet pga. rasisme. Man tok til orde for at minst 30 % av boligmassen måtte være i offentlig eie, at det måtte bli lettere å få lån, og at det måtte bli gitt tillatelse til handel på lokale markeder.

I Nederland er det forskjeller mellom de store byene og de mindre når det gjelder økonomisk inkludering. Derfor ønsket de mer støtte fra og en reform av de valgte organer.

Fra Polen ble det rapportert at gjeld fører til vold. Avdrag og renter inndrives med rene mafiametoder. Er man registrert med gjeld - selv om det kun dreier seg om mindre beløp - får man ikke kreditt til å starte på ny. Det burde være mulig å få en ordning der gjeldsregistre blir slettet.

Delegatene fortalte at i Romania er det ingen sammenheng mellom levekostnader og sosialhjelp og dagpenger. Lønningene til mange mennesker er for lave til å dekke de daglige behov. Det burde innføres en minsteinntekt og en minstelønn som står i forhold til levekostnadene.

Av Slovakia ble det minnet om at hvis det oppstår problemer i en familie (f.eks. funksjonshemning) kan

det skje at et annet familiemedlem må si opp jobben for å være hjemme og stelle for den som trenger omsorg. Samfunnet hevder at det verdsetter denne form for solidaritet høy, men det er ingen økonomisk anerkjennelse av denne typen omsorgsarbeid. Det er også slik at et familiemedlem som viser slik omsorg, mister pensjonsrettigheter og -poeng siden omsorgsarbeid ikke teller ved pensjonsutmålingen. Man må leve på eksistensminimum.

Den slovenske delegasjonen fokuserte på lave lønninger og pensjoner. Kostnaden for pleiehjemsplasser burde lenkes til folks inntekt. Eldre blir nå marginalisert og til og med utsatt for overgrep.

Levestandarden er på vei nedover mens gjeldsbyrdene øker. Det er nødvendig å skape sosialt innrettede matutsalgsalg.

Fra Storbritannia ble det rapportert at det finnes få jobbtilbud med skikkelig lønnsnivå. Et stort antall lånehaier frister folk til å sette seg i gjeld. Disse haier krever ulovlig høye renter, de kan ty til vold, de bruker lånene til å ta kontroll over folk slik at de aldri klarer å komme tilbake på rett kjøp; pengeproblemene til ofrene blir evigvarende. De får ikke lov til å opprette en bankkonto.

En målrettet samfunnsbank med rimelige renter bør bli en løsning for de som nektes å opprette en konto i en vanlig bank og for de som har havnet i klørne på lånehaier. Rentenivået bestemmes av samfunnet.

Delegasjonen ønsket midler til å opprette kredittorganer i tillegg til økonomisk rådgivning og opplæring, strengere kontroll med lånehaier, og bankkontoere som man kan få tilgang til på samtlige postkontor.

Herr Marian HOŠEK, Viseminister for sosialpolitikk, sosiale tjenester og familiepolitikk; Arbeids- og sosialdepartementet, Tsjekiske Republikk.

Mine damer og herrer

Denne åttende europeiske samlingen av mennesker som lever i fattigdom har tittelen «Hvor vi lever, hva vi trenger». Her understrekes betydningen av stedene vi lever så vel som hele spekteret av tjenester som bidrar til å skape livskvalitet og gjør oss i stand til å opprettholde denne standarden.

Dette er andre gang jeg har fått anledning til å delta på et slikt europeisk møte, noe jeg setter svært stor pris på siden dette er en helt spesiell diskusjonsmulighet. Årets møte setter fokus på tre hovedtemaer som henger nøye sammen; bolig, økonomisk inkludering og tilgang på fundamentale tjenestetilbud.

Adgang til finanstjenester har blitt en viktig forutsetning for å kunne delta i det økonomiske og sosiale liv i et moderne samfunn. Alikevel er det fremdeles mange mennesker i EU som ikke har eller ikke kan få en bankkonto og som ikke kan benytte de samme finanstjenester som andre tar for gitt.

Det å ikke ha en bankkonto gjør livet påtakelig vanskeligere. Det begrenser mulighetene til å finne en bedre jobb og kan også føre til at man mister den man har. Disse problemene betegnes som økonomisk utstøting. Dette er nært forbundet med sosial ekskludering. Noen er mer utsatt enn andre. Disse opplever et større antall begrensninger enn andre, det dreier seg om folk som bor i grisgrendte strøk, eldre og uføre og andre som har spesielle behov for støtte.

I forbindelse med økonomisk eksklusjon vil jeg gjerne nevne et helt eget problem: gjeld og uoverkommelig gjeld. Lån som har kommet helt ut av kontroll skaper fattigdom, ofte ekstrem sådan. Vi har et ordtak i Tsjekkia som sier at ild er en god tjener, men en dårlig herre. Selv er jeg sikker på at det samme kan sies om lån og gjeld. Eurobarometer (EUs SSB)-tallene fra 2006 indikerer at 13 % av husstandene i EUs medlemsstater har problemer med å betale avdrag på lån og å betjene løpende husholdningsutgifter. Statistikken viser også at over en tolv måneders periode var det 10 % av husstandene som hadde problemer med minst et avdrag. Forskerne gir oss en talende oppsummering av hva som gjør at husstandene havner i økonomisk uføre: tere Lav inntekt over en lengre periode, en uventet og stor utgift, alt for mange forbrukslån brukt til å kjøpe

ting man ikke nødvendigvis trenger og dårlig disponering av pengene. Det finnes ingen enkel grunn til at folk blir gjelds ofre, manglende evne til å håndtere penger på fornuftig vis og opphoping av lån er klare faresignaler. Et annet karakteristisk trekk ved ekstreme gjeldssituasjoner er uten tvil forholdets langvarighet.

Det er opplagt at gjeld utgjør en langsiktig byrde for et individ eller en familie, en byrde som gjør det vanskelig å få midlene til å strekke til, til å betale både renter og avdrag og de daglige utgifter. Ikke alle har tilstrekkelig kunnskap og dyktighet til å håndtere sine midler på fornuftig vis og til å se langsiktige konsekvenser. Utredningen om økonomisk opplæring som Kommisjonen vedtok 18. november 2007, vektla viktigheten av god økonomisk opplæring. En slik opplæring er en lang ferd der folk tilegner seg viktig kunnskap om hvilke farer som knytter seg til gjeld, og mer kunnskap og dyktighet til å treffe ansvarlige valg i økonomiske spørsmål. Jeg er overbevist om at det finnes gode opplæringsprogrammer mange steder i EU. Jeg vil gjerne trekke frem et eksempel fra den Tsjekiske Republikk. Som et samarbeidsprosjekt mellom den Tsjekiske nasjonalbank og flere departementer (Finans, Utdanning, Ungdom og Idrett, Handel og Industri) ble det produsert en lærebok for bruk i grunnskolen og i videregående skoler. Det ble også satt i gang et treningsprogram for lærere. Å legge økonomisk opplæring inn i skolens pensum er viktig slik at barna får kunnskap og trening før de selv blir aktive konsumenter.

I forbindelse med virkningene av finanskrisen er det realistisk å forvente en økning av uinnfridde lån i alle medlemsstatene. Dette vil trolig ramme visse typer husstander, nemlig de som allerede var på grensen av hva de maktet å betale før krisen startet. En økning av rettslige inkassosaker og personlige konkurser kan forventes. Samtidig vil det på grunn at situasjonen på arbeidsmarkedet bli stading flere som vil få vansker med å bli solvente igjen. En overraskende utgift i en husstand med lav inntekt kan vippe den over stupet slik at de kommer i en uholdbar gjeldssituasjon, slik at de må søke sosialtjenesten om bistand.

Til tross for en relativt positiv situasjon i Tsjekkia, er det fare for at mange lavinntekts husholdninger skal havne i en uholdbar gjeldssituasjon på grunn av for dårlig utdanning. En del mennesker overvurderer sine muligheter til å betale tilbake lån og renter. Noen ganger føler de at de trenger å kjøpe noe, noe som

at de ikke blir i stand til å møte sine forpliktelser. Disse problemene forsøkes ofte løst ved å låne mer; vanligvis fra andre kilder enn bankene. Slike lån er svært ufordelaktige. Slike låneinstitusjoner driver ofte på kanten av loven (lånehaier). Antall mennesker som søker råd hos frivillige organisasjoner er økende.

Dette er i utgangspunktet en dårlig ting, siden det viser at folk har gjeldsproblemer. Samtidig er det positivt å se at folk prøver å løse sine problemer. Forskning viser at 95 % prosent av gjeldsofrene først pådrar seg gjeld i vanlige banker, deretter tar de opp lån i det useriøse markedet. Ca. 50 % slår til på tilbud om lån til alt for høy rente og med svært ufordelaktige betingelser.

Jeg antar at vår drøfting av boligproblemer vil kretse om to ting; bostøtte og det å ha råd til bolig. De fleste land i EU har støtteordninger for grupper med lav inntekt eller som er utsatt av andre grunner. Denne støtten skjer f.eks. ved at sosialkontoret hjelper med å dekke husleien og andre borelaterte utgifter slik som oppvarming, strøm, varmt og kaldt vann. Likevel er boutgiftene et problem for mange i EU.

Fundamentale tjenester er i likhet med sosial tjenester et bredt lerret å bleke. I Tsjekkia definerer vi sosiale tjenester i mer snever forstand. Her garanterer loven en person som havner i vanskeligheter, uansett grunn, hjelp og stønader fra ulike sosiale institusjoner. I tilfelle ekstrem sosial nød - f.eks. enorme gjeldsbyrder, arbeidsledighet, hjemløshet tilbys diverse sosiale hjelpetiltak slik som rådgivning, treningsprogrammer, midlertidige botilbud og bostøtte. Dette er viktig for å hjelpe folk på bena igjen, få dem inkludert i samfunnet.

Vi er alle enige om at sosialtjenestene må svare til individuelle behov. De må fremme aktive holdninger, hjelpe klienten til personlig utvikling, ha personens selvstendighet som mål, han eller hun må stimuleres til aktiviteter som vil lede dem ut av den ufordelaktige situasjonen. Når det gjelder gjeldsproblemer må sosialfaglig arbeid, rådgivning og annet hjelpe til med å øke folks økonomiske kunnskap slik at uønskede fenomener som åger, svart arbeid og mangel på grunnleggende tjenestetilbud unngås. Ved siden av minsteinntekt og en velfungerende arbeidsformidling, er sosialtjenesten en av de tre pilarene som aktiv inkludering hviler på. Disse letter adgangen til et bredt spekter av grunnleggende og sosiale tjenester - slik som tilgang på strøm, vann, helsepleie etc. Uten slike goder finnes det intet verdig liv.

Frk Eva SZARVAK, delegat på det 7. Europeiske møte for mennesker som lever i fattigdom

Jeg vil gjerne tale til dere om noe som etter min oppfatning er av stor betydning for alle i dag. Det dreier seg om finanskrisen og dens virkning på oss som er fattige.

I Ungarn, der jeg bor, er det mest bekymringsfulle den stigende usikkerheten. Fler og fler arbeidsplasser legges ned, og i de som består, blir arbeidstiden redusert og lønningene senkes. Konsekvensen er at familienes inntekter synker og de blir nødt til å sette seg i gjeld. Det stilles krav om at betalingen skal skje i harde valutaer, dermed risikerer mange familier å miste sine hjem. Ungdom finner ikke jobb, de har ingen mulighet til å skape sine egne hjem og få egne barn. Dette er en svært uheldig situasjon for samfunnet i sin helhet.

Regjeringens mottiltak synes ikke å være gjennomtenkte, sett fra de som lever i fattigdoms ståsted. Etableringslån vil bli stanset, barnetrygden vil bli frosset og betingelsene for å få andre sosiale ytelser vil bli mer restriktive. Disse inngrepene vil bringe dem som allerede er fattige i en uholdbar situasjon. Etter min mening er ikke regjeringens tiltak satt inn i noen sammenheng, de langsiktige konsekvensene synes ikke å ha blitt tatt i betraktning. Isolert sett vil noen av tiltakene være til å leve med, men til sammen vil de innebære en utålelig byrde for gjennomsnittsinbyggeren.

Jeg tror ikke disse problemene bare berører oss i Ungarn - krisens virkninger og forsøkene på å løse problemene er en kilde til bekymring for alle. Jeg tar opp dette fordi jeg tror at vi ved forente anstrengelser og felles handling kan representere våre interesser på en mer effektiv måte.

Kampen mot fattigdom er noe vi jobber med hver dag, derfor er vår første oppgave å si ifra, å forstå hverandre, å fjerne de fordommer som øver trykk på oss alle. For alle som av en eller annen grunn er nødt til å leve i fattigdom og sosial ekskludering.

I mine øyne er disse møtene det eneste forum der problemene og erfaringene til dem som lever i fattigdom blir hørt og forstått. La oss bruke denne anledningen; vi må ikke bare snakke om samholdets styrke; vi må bevise at vi kan utrette noe for oss selv - og for våre medmennesker.

**A place that
makes you
stronger!**

**ce th
akes yo
strop**

Arbeidsgrupper

Det var seks arbeidsgrupper der følgende deltok.

- Delegater fra 27 medlemsstater pluss Norge. 90% av delegatene var mennesker som hadde med seg sine erfaringer med å leve i fattigdom.
- «Gjester» som representerte ulike nasjonale og EU-institusjoner og regjeringsorganer med ansvar for tiltak mot fattigdom og sosial utstøting, samt organisasjoner på EU-nivå.

Arbeidsgruppene var lagt opp med tanke på meningsutveksling mellom delegatene og gjestene. Prosessen startet med presentasjoner av de

enkelte delegater og stedene de bor. Deretter la de frem det de hadde forberedt om boligsituasjonen, fundamentale tjenester og økonomisk inkludering. En del av dette stoffet er gjengitt i denne rapporten.

Forslagene og anbefalingene førte til debatt.

De nasjonale delegasjonene tok ledelsen av disse, og hver delegasjon la frem to nøkkelforhold.

Resultatene av disse diskusjonene ble tatt med tilbake til plenum, det de ble gjenstand for videre debatt.

BOLIG

Kommentarer fra arbeidsgruppene

- *Eiendomspekulasjon gjør at husleiene stiger.*
- *Husleiene er alt for høye og det finnes ikke nok sosialboliger.*
- *For å råd til en bolig, må jeg ha en jobb. Men jeg har ingen jobb.*
- *Vi trenger ikke mer statistikk, vi trenger hjelp.*
- *Å bo på landet er en ond sirkel. Husene er gamle, det finnes ingen jobber, og ungdommen flytter ut.*
- *Turisme har tredoblet boligprisene. Det er mange hus til salgs, men vi har ikke råd til å kjøpe dem.*
- *Man finner ikke de hjemløse i statistikken, de eksisterer ikke.*
- *Det finnes regler som skal beskytte de hjemløse, men ingen rett til bolig.*
- *Sosialstøtten min er akkurat nok til å betale husleien.*
- *Det er ikke nok sosialboliger til dem som trenger det.*
- *Det er utrolig hvor mange som har lønnet arbeid som ikke har råd til å kjøpe eller leie en bolig.*
- *Sosialboligene er av dårlig kvalitet. Det er for dyrt med oppvarmingen. Derfor havner mange på gaten.*
- *Hvis du ikke har en bankkonto, er det umulig å få leie en bolig.*
- *Boligprisene og husleiene må reguleres.*
- *Det kreves et høyt depositum for å få leie en bolig.*
- *En familie med syv barn bor i en leilighet på 34 kvadratmeter.*
- *Hoteller er gjort om til utleieboliger. Hvert enkelt rom leies ut til en person.*
- *Sosialboligene er i ferd med å privatiseres.*
- *Noen mennesker må bo i bilen.*
- *De finnes mange tomme hus. Disse må vi ta tilbake på en eller annen måte.*

Konklusjoner

Leien er høy for dårlige boliger. Gamle hus og sosialbolige er ofte dårlig isolert. Energi til oppvarming er svært kostbar, og leietakerne mangler informasjon om de ulike leverandørenes tilbud.

Innvandrere og arbeidssøkere har særskilte problemer på boligmarkedet. Rom-folket tvinges til å bo i leire. Her bor de ofte i telt.

Mange boliger har svært dårlig standard, familier må bo i hus og leiligheter som ikke tilfredsstillende enkle krav.

Fraflytting fra landsbygda og småsamfunn gjør at hus blir stående tomme.

Eiendomsspekulasjon, særlig i storbyene, presser prisene oppover slik at leiene også øker. Det blir stadig vanskeligere å komme inn på det private markedet. Husleien er høy, i tillegg kommer krav om depositum som få har råd til å betale.

De er for lite sosial boligbygging. Situasjonen for folk med lave inntekter blir stadig verre. De ender fort opp som hjemløse fordi husleiene stiger raskere enn sosiale ytelseser.

Eksempler på god praksis

- Frankrike, Luxemburg og Belgia har sosiale boligkontorer som garanterer folk skikkelige boliger til rimelige priser. Disse kontorene fungerer som mellommenn mellom gårdeiere og leietakere.
- Brukersamarbeid med arkitekter muliggjør at det bli bygd sosialboliger som passer for folk som lever i fattigdom.
- Ferieboliger i Portugal gjøres om til sosialboliger.
- I Norge foreligger planer om å gjøre industribygninger og gamle leiligheter om til kommunale boliger.
- I Luxemburg får gårdeierne penger fra regjeringen til å dekke husleien til leietakere som ikke kan betale leien.
- NGO-er hjelper folk til å finne bolig og bistår med å betale husleien.

Forslag

- Alle medlemsstatene bør pålegges å rapportere om tilgang og kvalitet på boliger, slik at det kan utvikles mer effektive politiske tiltak.
- Fremme dialogen mellom gårdeiere og leietakere ved å opprette sosiale formidlingskontorer.
- Myndighetene må investere i nye boliger.
- Pålegge huseiere å pusse opp leiegårder under trussel om bøter.
- Øke den sosiale boligbyggingen.
- Leien må stå i forhold til inntekt og boligens standard.
- Avskaffe midlertidige leire for rom-folk og tilby dem mer passende husvære.
- Innføre krav om sertifikater som godgjør at boliger er egnet til utleie før eieren får lov til å leie ut.
- Vedta lover som tillater overtakelse av eiendommer som står tomme. Det finnes slik lovgivning i Belgia, men den har hittil ikke blitt tatt i bruk.
- EUs strukturfond kan brukes til å påvirke statene til å legge om boligpolitikken i riktig retning.
- EU må øke sin boligpolitiske kompetanse. EU må gjøre bolig til en rettighet og handle mer aktivt på dette området ved å vedta direktiver om f.eks. diskriminering på boligmarkedet.
- Unngå å skape nabolag som bare består av sosialboliger, dette skaper ghettoer.

Anbefalinger

- EU må fastsette standarder for bo- og leveforhold.
- Bolig må bli en grunnleggende rettighet i EU.
- Boutgiftene må lenkes til inntektsnivå. Maksimum 30 % av inntekten skal gå til boutgifter.
- Frivillige organisasjoner som bistår folk med boligproblemer må få mer støtte fra myndighetene.
- Tjenestene må være lett tilgjengelige.
- Nye boliger må bygges i blandete områder.

GRUNNLEGGENDE TJENESTER

Kommentarer fra arbeidsgruppene

- *Regjeringene bruker krisen som en unnskyldning for å ikke gjøre noe for de mest utsatte gruppene i samfunnet. Disse må velge mellom å bruke pengene til mat eller til oppvarming.*
- *Energiprisene er fremdeles høye. Energi er noe man har behov for, ikke et privilegium.*
- *Alle vil bli garantert tilgang på energi først når offentlige velferdsorganer og energimyndighetene begynner å samarbeide.*
- *Det er mengder av fornybar energi tilgjengelig - solenergi, vannkraft etc. - men å ta disse i bruk faller dyrt, og regjeringene synes ikke å ha noe ønske om å bidra til å øke bruken av slike energikilder.*
- *Barn lever i hus som ikke har noen oppvarming om vinteren, de lever i usunne forhold: ingen toiletter, det er ofte lang avstand til drikkevann.*
- *Du får ikke det du har rett til.*
- *Det finnes ikke barnehager, noe som gjør at man ikke kan søke arbeid.*
- *Grunnleggende tjenester er i ferd med å forsvinne fra landsbygda; offentlig transport nedlegges, bakeriet er borte etc. Eldre blir sittende tilbake i spøkelsesbyer.*
- *Helsetjenester koster en formue. Fattigdom fører til sykdom.*
- *Det finnes bra sykehus i byene, men du må betale legene kontant for å få behandling.*
- *Fattige får ofte skylden for sin egen situasjon. Vi blir stigmatisert, det finnes ingen nyansert forståelse.*
- *Fattige får ingen ekstra bistand under vårt nye franske «monarki».*
- *Pass på at fattiges rettigheter ikke blir svake og dårlige rettigheter.*
- *Det er mulig å få tilleggsstønad, men du må vente 18 måneder før den blir utbetalt.*
- *Vi bor langt fra sentralmyndighetene, vi har ikke tilgang på helsetjenester og andre grunnleggende tjenester. De som flytter er på jakt etter et bedre liv, men situasjonen er likevel elendig.*
- *Å få nytte godt av det offentlige helsevesen er problematisk. Det tok meg fem år å finne en allmennlege. Å finne en spesialist er enda vanskeligere. Man kan risikere å måtte vente opp til fire år for å få en operasjon.*
- *Minsteinntekt for alle er ikke den eneste løsningen. Vi trenger også erfaring og solidaritet.*
- *Rom-folket lever i samfunnets grensestrøk, de lider under reell diskriminering. Det finnes strømuttak 12 meter fra der jeg bor, men vi nektes adgang til elektrisitet.*
- *Du føler deg noen ganger som kasteball, vi er som en pingpongball som spilles frem og tilbake.*
- *Fattige lever i byenes utkanter. Det finnes omtrent ikke offentlige transporttilbud. De få tilbudene som finnes, er alt for kostbare.*
- *Omreisende har vansker med å få tilgang på helsetjenester.*
- *Tannhelsen er privatisert, det er et stort problem.*
- *Jeg fylte ut hauger med skjemaer, det tok tre måneder å få lagt frem søknaden min.*

Konklusjoner

Administrative hindre gjør det ofte vanskelig å få tilgang på tjenester. Folk som krever ytelser må kjempe seg gjennom en byråkratisk labyrint av uttallige kontrollposter. Det er en skrikende mangel på informasjon.

Mangelen på grunnleggende tjenester er størst i landsbyer og småbyer. Her nedlegges tilbudene i takt med at småbyene avfolkes fordi mange velger å flytte til mer sentrale strøk.

Helsetjenester er det som oftest mangler og finnes det noe tilbud er kvaliteten ofte dårlig. En økende del av helsesektoren privatiseres. Der det finnes offentlige tilbud, er man noen steder plaget av korrupsjon. Det har oppstått lange ventelister for å få behandling.

Energimarkedet har også blitt privatisert. Konsekvensene ser vi i dag; stigende priser, strømmen stenges. Det som nå gir grunn til bekymring er at også drikkevanntilførselen blir solgt ut til den private sektor.

Transport er også et problem for folk som lever i fattigdom. Offentlig transport er kostbart, rutenettet er ofte mangelfullt. Folk blir isolert, dømt til å leve i ghettoer.

Hjemløse har ingen steder der de kan ta vare på sin personlige hygiene; ingen toiletter eller dusjer. Romfolket tvinges til å bo i leire uten fasiliteter, de står derfor helt uten tilgang på grunnleggende tjenester.

Eksempler på god praksis

- I Nederland er det opprettet kommunale rådgivningskontorer for å bekjempe sosialt utenforskap.
- Prosjektet «Læring for et selvstendig liv» er uti i Nederland. Det tar sikte på å hjelpe folk med lærevansker.
- Mennesker som lever i fattigdom sikres deltagelse i samfunnslivet ved f.eks. spesialpriser for å bruke idrettsanlegg, bibliotek osv.. I noen land utstedes frikort som gir adgang til visse kulturarrangementer.
- I Belgia har man skapt samarbeid mellom frivillige organisasjoner og energileverandører for å øke adgangen til energi; en minimumspakke for å sikre alle energi, forbud mot vilkårlig avstenging av strøm og gass, målere med større kapasitet ...
- Flere av EU-kommisjonens direktorater (helse, sysselsetting, indre marked etc.) deltar nå i møtene for mennesker som lever i fattigdom.

- Sosialt innrettede matbutikker har blitt etablert i en del medlemsstater.
- EU-parlamentet har vedtatt lover om sosiale tariffier for energi, noe som har en klar praktisk betydning for lavinntektsgrupper.
- EAPN kjører en kampanje foran EU-valget med 10 krav som de nasjonale nettverkene kan bruke i sine hjemland. Det pågår også en kampanje for en tilstrekkelig minsteinntekt som kan gi alle muligheter til å leve et verdig liv.

Forslag

- Adgang til energi bør tas inn i grunnlovene som en grunnleggende rettighet.
- Fornybar energi må bidra til jobbskaping og at man reduserer bruken av tradisjonell energi.
- Frem adgangen til universielle rettigheter.
- Promoter sosial innovasjon. Dette handler om hvordan folk kan samhandle for å skape et bedre samfunn (jfr. EQUAL-programmet). Det vil bli lansert et nytt prosjekt for å støtte sosial innovasjon, fokus vil være på mikroinnovasjon.
- Alle nasjonale parlamenter må ta frivillige organisasjoner med i betraktningen. Slike organisasjoner burde ha faste plasser i parlamentene.
- Bygg flere barnehager.
- EUs sosialpolitikk må ta mer hensyn til folks behov.
- Spre informasjon bedre slik at man når frem til målgruppene.
- EAPN må fortsette å argumentere for at folk som lever i fattigdom må få delta på EUs rundebordkonferanser om fattigdom og sosialt utenforskap.
- Lag et forslag og vedta et EU-charter for borgerrettigheter.
- Øk antall leger i det offentlige helsevesen.
- Helse er en menneskerettighet og må forbli et offentlig ansvar.
- Gjør informasjon om hvor man kan få hjelp mer tilgjengelig.

- Anerkjenn energifattigdom som et virkelig og alvorlig problem.
- Evaluer virkningene av liberaliseringen av energimarkedet.
- Arbeid videre med ideen om en grunnlov for EU, det er fremdeles alt for langt frem til det sosiale EU vi har håp om.
- Menneskerettighetene må gjelde alle.
- Vedta EU-charteret om beskyttelse av forbrukernes rettigheter. Vi trenger flere sosiale kjørerregler.
- Gi de hjemløse tilbud om fasiliteter der de kan ta vare på sin personlige hygiene.

Anbefalinger

- Alle må ha rett til sosiale tjenester.
- EU må gripe inn gjennom flere direktiver og mer kontroll, f.eks. når det gjelder tilgang på energi.
- Midler fra strukturfondene må bli pålagt flere sosialpolitiske føringer.
- Ferdigstill EU-charteret om forbrukerrettigheter.
- Helse må settes øverst på dagsorden.
- Sosiale tjenestetilbud må skjermes mot private aktører som har profitt som mål.
- Utarbeid et EU-charter for borgerrettigheter.
- Mennesker som lever i fattigdom må betraktes som mennesker, ikke klienter.

ØKONOMISK INKLUDERING

Kommentarer fra arbeidsgruppene

- *Penger er nødvendig for å leve, du kan ikke gjøre noe uten penger. Stønadene er for lave.*
- *Alle ansatte må få ta del i fordelingen av bedriftenes overskudd. Det blir et stadig økende antall folk som er i arbeid som forblir fattige fordi de ikke får tal del i overskuddet.*
- *Minstelønnene er for lave. Mange har ikke råd til å arbeide fordi lønningene er for lave. Må ha råd til barnepass, transport, mat ...*
- *Et minimumsbudsjett i Østerrike er på € 1 222 (ca. 10 400 kroner), et idealbudsjett er € 1 900 (kr 16 200)*
- *Det er svært vanskelig for fattige å få lån. Vi sendes fra skranke til skranke.*
- *Vi oppmuntres til høyere forbruk, derfor låner vi mer og mer.*
- *Grunnleggende tjenester privatiseres, i Tyskland må du f.eks. betale 10 Euro for å konsultere en lege.*
- *Finansiell ekskludering er et globalt problem. Vi ønsker å bli inkludert.*
- *Så lenge det finnes økonomisk ekskludering, vil det ikke finnes noen verdighet.*
- *Det er utrolig at noen land er rike, men likevel ikke har penger til de fattige. Dette er ikke et økonomisk problem, det er en tenkemåte.*
- *Det er vanskelig å være fattig i en ellers rik region.*
- *Det store problemet med økonomisk eksklusjon er boligprisene. Du kan bli nødt til å bruke 90 % av inntekten til å skaffe deg tak over hodet.*
- *Å ha en jobb gir ingen beskyttelse mot krisen. Middelklassen selger husene sine og går ut på leiemarkedet for å leie en bolig. Prisene presses opp og de fattige skvises ut av boligmarkedet.*
- *Å ikke få et bankkort er en form for sosial ekskludering.*
- *Du må ha en bankkonto for å få utbetalt velferdsytelsene. Men det er gebyrer på banktjenester slik at vi må betale for å få våre stønader.*
- *Pensjonene er for dårlige til å ha et verdig liv.*
- *Kreditsystemet gjør folk til krøplinger.*
- *Uten fast adresse eller offisiell identitet har du ikke rett til å få opprettet en bankkonto.*
- *Det er vanskelig for familier med eneforsørgere å bli økonomisk uavhengige.*
- *Jeg jobbet 10 år på minstelønn. Jeg betalte ikke nok til sykekassen, og jeg pådro meg stadig mer gjeld. Høye renter gjorde situasjonen enda verre. Nå har jeg en jobb slik at jeg kan betale ned på gjelden.*
- *Jeg mistet jobben fordi jeg var gjeldsoffer. Banken prøvde å inndrive lånet med illegale metoder, det var derfor jeg mistet jobben.*
- *Du setter deg i gjeld fordi minsteinntekten er for lav, omtrent 100 Euro i måneden. Det er omtrent det samme som husleien. Når husleien er betalt, har du ikke noe igjen til å kjøpe det du trenger for å kunne leve et verdig liv.*
- *Jeg ble dømt til tre måneder i fengsel fordi jeg ikke kunne betale gjelden min. Politiet arresterte meg i min bolig mens min fem år gamle datter så på. Hun fikk en sjokkert opplevelse på grunn av 80 Euro.*
- *For noen uker siden ble et barn funnet forlatt i et kjøpesenter. Hele byen lette etter familien. Vi satte opp fotografier i gatene. Etter tre uker dukket faren opp. Han fortalte at han hadde håpet at en godhjertet familie ville ta barnet til seg og gi det en bedre fremtid.*
- *Vi trenger en minsteinntekt som gir muligheter til et liv i verdighet.*

Konklusjoner

Økonomisk inkludering innebærer adgang til bank-systemet. I de fleste medlemsstatene er det ikke mulig for fattige å åpne en bankkonto eller få kreditt siden dette forutsetter at man har en fast adresse, identitets-papirer og en inntekt.

Folk som må ta opp lån eller som kommer på etterskudd med regningene, havner i en ond gjeldssirkel. I noen tilfelle kan sirkelen brytes ved forhandlinger mellom skyldneren og kreditorene. Men i andre tilfelle kommer rettsapparatet på banen og straffen står ofte ikke i forhold til gjelden, siden straffen for å ikke betale kan bli fengsel.

Et av nøkkelprobemene når det gjelder å redusere økonomisk utenforskap er at de fattiges inntekt - hvis de i det hele tatt har noen - er for lav. På samme måte er det med lave sosialhjelpsats, disse er i noen tilfelle så lave at de ikke engang er høye nok til å betale leien.

I noen medlemsstater garanteres tilgangen på kreditt enten av NGO-er, kooperativer eller mikrokredit-organisasjoner.

Eksempler på god praksis

- I Ungarn er det et støtteapparat for å motvirke økonomisk ekskludering.
- Gjeldsordningsnemnder finnes i enkelte land, men ikke alle er like effektive. I Frankrike kan nemndene forordne nedbetalingsplaner med overkommelige avdrag, eller de kan slette gjeld som er fastsatt av rettsapparatet. I Ungarn er slikt en lang prosedyre (opptil 6 år), noe som skaper en ond sirkel som forhindrer at folk finner en jobb, som fører til at de søker om dagpenger og problemene hoper seg opp.
- Sosialt innrettede matvarebutikker med varer direkte fra produsentene har blitt åpnet i Frankrike og Ungarn.
- I Norge kan sosialkontoret åpne en bankkonto for sosialhjelpsmottakere.
- I Portugal har det nylig kommet lover som gir hjelp til leieboere. Dersom deres inntekt er for lav betaler de bare halv leie; myndighetene dekker resten av husleien.
- Portugal har en ordning der eldre kan leie ut hybler med lav husleie til studenter mot at disse hjelper de gamle med husarbeid etc.

- Litauen er i ferd med å vedta en lov som vil gjøre at folk som mister inntekten sin får utsettelse med å betale gjelden sin.
- Mikrokredittordninger fungerer bra i Frankrike, Romania og Polen. En lignende ordning er i ferd med å bli etablert i Italia.
- Gjeldsrådgivning og -forhandlinger tilbys familier i Belgia som er tynget ned av gjeld.
- NGO-er gir folk hjelp til å sette opp budsjetter.
- Pengehåndtering er pensum i noen skoler.
- Det er satt i gang prosjekter for å bistå folk til å starte egne virksomheter.

Forslag

- Skolevesenet må gi barn opplæring i husholdningsøkonomi.
- Mikrokredittordninger bør oppmuntres, lokale myndigheter må gå inn som kausjonister.
- Bedriftenes overskudd bør omfordeles.
- Det må gis støtte til gjeldsrådgivningssentre.

- Det må settes en grense for hvor høye renter det skal være lovlig å kreve.

Anbefalinger

- Øke minsteinntektssatsene.
- Utvikle kooperativer og samvirke.
- Gi undervisning i busjettplanlegging i skolene.
- Alle bør få adgang til å opprette en bankkonto.

Meldinger fra arbeidsgruppene

Etter at arbeidsgruppene var avsluttet, samlet delegatene seg i sine nasjonale grupper for å diskutere og oppsumere det som hadde blitt drøftet i arbeidsgruppene. Hver delegasjon presenterte så sine konklusjoner i plenums-sesjonen.

Østerrike

- garantert minsteinntekt som setter individet i stand til å klare seg - energiforsyning for alle; bærekraftig energi - hvorfor bli alt verre og verre tross alt vi gjør

Belgia

- sett fart på sosial boligbygging - klare regler for tildeling av boliger - Charteret for fobrukerrettigheter må ratifiseres av EU-parlamentet - vannforsyning må fortsette som en offentlig tjeneste

Bulgaria

- forskjellene øker, sosialpolitikken må baseres på solidaritet - alle innbyggere må med

Tsjekiske Republikk

- lav regler for lån - minsteinntekten må være så høy at det går an å leve av den - mennesker som opplever utenforskap må ikke plasseres på ekskluderende steder; ghettoer

Kypros

- bolig til alle - kvalitet på tjenester - politikken må ta sikte på å avskaffe fattigdommen - Kommisjonen må sørge for at medlemsstatene fører en god boligpolitikk, har bra fundamentale tjenester og minsteinntekt for alle

Danmark

- forbedre offentlig helsevesen - fastsett en offisiell fattigdomsgrense - boliger må bli billigere - sørg for passende bistand til arbeidsledige som søker bolig

Finland

- skap boliger til alle - forenkla administrative prosedyrer, alt på samme sted - gjestene må bidra til debatten

Tyskland

- fastsett sosiale standarder i alle medlemsstater - gi oss innsyn og oversikt over hvordan de europeiske møtene følges opp

Hellas

- alle må få adgang til sosiale tjenester - innfør minsteinntekt som rekker til et verdig liv i alle medlemsstater - bolig til alle - gi statborgerskap til alle annengenerasjonsinnvandrere i Hellas

Ungarn

- adgang til energi, sosiale tariffer, ingen stenging av strømmen - skikkelig informasjon om sosiale rettigheter - minsteinntekt som muliggjør et verdig liv

Irland

- ta tomme hus i bruk - store gjeldsbyrder er et problem i hele EU, det er mange grunner til at folk blir forgjeldet; et effektivt program mot dette problemet må derfor utvikles

Italia

- fattige mennesker ønsker ikke lenger å bli kalt fattige, men «borgere med midlertidig behov for hjelp» - garanti for grunnleggende tjenester - bruker-medvirkning - å bli født inn i fattigdom må ikke bli en livstidsdom - respekt for alle - alle må få delta i bryggingen av et bedre samfunn

Litauen

- mange tomme hus i landsbyene - energiprisene er høye og de fortsetter å stige. Elektrisitet er et grunnleggende behov, ikke et luksusbehov

Luxemburg

- ønsker informasjon om fremgangen fra 2009 til 2010 - øk kunnskapen om fattigdom i skolene

Malta

- høye leier står ikke i forhold til inntekt - inntektsproblemer - grunnleggede behov (helse) garanteres ikke - offentlige sykehus har lange køer og private klinikker er dyre - energi er dyrt - innvandringen til Malta øker - ikke alle kan få hjelp - i 2010 håper vi å kunne feire fremgang, ikke tilbakeskritt

Nederland

- alle borgere i EU fortjener et verdig liv med gode boliger, bra helse og en anstendig inntekt - barna må få lov til å realisere sitt potensial

Norge

- start en nasjonal kampanje mot inkassobyråer og reduserer kostnadene for å få koblet på strømmen igjen - bruk media

Polen

- gjensidig forståelse - alle ønsker et anstendig liv, å ha et hjem - tjenestemenn er korruperte - det er for mange hus som står tomme - staten må ha en helhetlig holdning til immigrantene fra Tsjetsjenia.

Portugal

- husleiene står ikke i forhold til minsteinntekten - lag et sosialfond for minsteinntekt - flytt inn i tomme hus for å unngå at nabolaget blir en ghetto

Romania

- rettighetsfest en anstendig minsteinntekt for alle slik at folk slipper å velge mellom vann og helse - å få seg en leilighet er en luksus - sosialboliger er få og har svært lav standard

Slovakia

- anstendig nivå på velferdsytelser må garanteres - de nasjonale regjeringene gjør for lite med situasjonen i medlemsstatene, EU må komme med direktiver

Spania

- Ministerne må samarbeide om sosialpolitikken - det sosiale aspekt må innarbeides på alle områder og felter - utarbeid mål og strategier for medvirkning - det er langt til målet, men vi beveger oss fremover

Sverige

- det kreves en politisk beslutning på EU-nivå; menneskerettigheter for alle mennesker - folk som lever i fattigdom må få penger og myndiggjøres slik at de kan løfte seg selv ut av fattigdommen

Storbritannia

- hvorfor sette folk i gjeldsfengsel? - alle må få en anstendig inntekt

Dialog

Etter at delegasjonene hadde presentert sine konklusjoner fra arbeidet i gruppene, fulgte en diskusjon mellom delegatene og gjestene. Fra sistnevnte deltok Vladimir **SPIDLA**, EU-kommisjonær for sysselsetting, sosialpolitikk og likestilling, Czeslaw **WALEK**, Viseminister for menneskerettigheter og nasjonale minoriteter, Tsjekkiske Republikk, Brigitte **WEINDNADY**, Komiteen for sosial sikring, Juan Carlos **MATO**, Direktør for sosial inkludering, Helse- og sosialdepartementet i Spani og Ludo **HOREMANS**, President i EAPN.

Reaksjoner

Den tyske delegasjon sa de kjempet for forandring, ikke bare for seg selv, men for alle. De spurte hva som var blitt gjort i forbindelse med tidligere resolusjoner, hva som skjer etter at møtet er over. Det er viktig å følge opp med nasjonale konferanser i alle medlemsstatene.

Delegatene fra Luxemburg etterlyste fremdrift i arbeidet. Det ville anspore dem til videre innsats. «Når vi kommer hit blir vi litt i villrede. Vi er her fordi vi har arbeidet mot fattigdom i våre hjemland. Vi trenger å få noe vi kan ta med oss tilbake til våre land», hevdet de.

Et medlem av Komiteen for sosial sikring mente at år 2010 aldri ville blitt proklamerte som EU-året for bekjempelse av fattigdom og utenforskap uten disse europeiske konferansene.

De fattige må få større innflytelse på utviklingen av de nasjonale handlingsplanene for sosial inkludering.

Den nederlandske delegasjonen mente at finanskrisen blir brukt som en unnskyldning for å ikke gjøre noe for de fattige. De tok til orde for at energitjenester må tilbakeføres til offentlig sektor, og at Komiteen for sosial sikring må inkludere eksperter med egne erfaringer.

En av gjestene fra Frankrike trodde ikke lenger at full sysselsetting er mulig. Folk må gis muligheten til å skape sine egne arbeidsplasser. Mikrokreditt er også en sak for EU siden det bringer bankvesen og sosiale ressurspersoner sammen. Dialog er viktig, å bli hørt er essensielt.

Den italienske delegasjonen ønsker at EU skal spille en større rolle i medlemslandene. Noe de tolket på to måter. Først må EU bruke sin innflytelse til å hjelpe statene til å bekjempe fattigdom og sosialt utenforskap. Så må det bli mer synlig hva medlemsstatene gjør på området, EU må få mer innsyn i og kontroll med dette. I Italia er situasjonen uholdbar, mente delegatene. Krigen mot fattigdom har blitt en krig

mot de fattige. De ville derfor ha søkelys på krenkelsen av immigrantenes menneskerettigheter. Italia tar imot mange innvandrere, men de sender også mange båtlass tilbake eller de setter immigrantene i leire der Genevekonvensjonen brytes. Dette er en svart flekk på bildet av et sivilisert EU, EU må stille garantier for at menneskerettighetene respekteres.

Delegasjonen ønsket at EU skulle involvere seg mer i utformingen av innvandringspolitikken.

De rapporterte også at det italienske parlamentet et par dager tidligere hadde vedtatt en lov som pålegger myndighetene å opprette et register over hjemløse. Rom-folket er allerede registrert i dataarkiv, nå har turen kommet til de hjemløse.

EU må ubetinget fremme politiske tiltak, utøve kontroll og vurdere sanksjoner, særlig mot politikken med å tvinge Rom-folket til å bo i leire.

Hr. Vladimir SPIDLA, EU-kommisær for sysselsetting, sosialpolitikk og likestilling

Vi har ikke noe valg, vi må fortsette fremmarsjen mot et EU med større likhet, et EU der ingen blir satt på sidelinjen. Jeg vil gjerne nevne tre ting som er særlig viktige når vi går løs på denne utfordringen.

For det første må vi gi hjelp til de mest utsatte gruppene under den nåværende krisen. Vi har radikalt annerledes omstendigheter å forholde oss til. De siste prognoser utarbeidet for Kommisjonen understreker dette: finanskrisen er alvorlig og vil trolig fortsette en god stund. Kommisjonen frykter at resesjonen vil føre til at 8,5 millioner arbeidsplasser går tapt. Medlemslandene og EU har kommet med nødtiltak. Milliarder av euro har blitt brukt til å sikre banksystemet, til å få fart på økonomien og å sikre arbeidsplassene. Kommisjonen varsler også om store økninger i utgiftene til sosial sikring, utgifter som kan forventes å øke med tre prosentpoeng av budsjettet de neste 10 årene i EU.

Når vi ser forbi disse nesten ufattelige tallene, gjenstår ennå å fatte de menneskelige tap krisen har ført til. Unge og eldre arbeidstakere samt innvandrere rammes først. Men også nye grupper som tidligere var trygge blir nå berørt. Stigende ledighet betyr at mange misligholder sine lån og risikerer å miste sine hjem. Andre har pådratt seg gjeld de ikke kan betjene, atter andre har blitt nektet lån. Det er stor fare for at arbeidsledigheten vil forbli på et høyt nivå for lang tid fremover. Tidligere kriser har vist at de som blir stående utenfor arbeidsmarkedet lenge har store problemer med å returnere.

Vi må anstrenge oss hardt for at alle borgere, også de mest utsatte, fortsatt kan delta fullt ut i samfunnet på tross av krisen. Dette avhenger av at alle evner å gripe muligheten til å komme tilbake i arbeid når anledningen byr seg. Hjelp til å få folk i arbeid og inntektssikring gjennom dagpenger og minsteinntekt er vesentlig i denne sammenheng. Men disse ytelsene er ikke tilstrekkelige til å leve et verdig liv i dagens samfunn. Mennesker trenger et tak over hodet, ha tilgang på helsetjenester, kunne reise, ha adgang til banktjenester.

Dessverre er det stadig vanskelig for mange å finne et sted å bo. Andre har problemer med å handle dagligvarer eller få utbetalt sin lønn fordi de ikke har adgang til grunnleggende banktjenester.

De personlige beretningene jeg har hørt disse dagene styrker min overbevisning om at vi må bekjempe fattigdommen på flere fronter, ikke minst de grunnleggende

spørsmål om bolig, opplæring, økonomisk inkludering og adgang til tjenester.

Mitt andre poeng er at vi fortsatt må knytte tiltakene mot fattigdom med tiltakene for å redusere ulikhetene i levestandard som eksisterer mellom medlemsstatene.

EU har nettopp tatt i bruk en ny fattigdomsindikator som refererer til levestandard. Dette instrumentet identifiserer dem som i det daglige lider under manglende ressurser. Folk som f.eks. ikke har nok penger til å betale husleie eller regninger, til å varme opp boligene sine eller kunne møte uventede utgifter, ikke ha råd til kjøtt, til å kjøpe en vaskemaskin eller en bil.

I henhold til denne målestokken lever i gjennomsnitt 16 % av EUs innbyggere under vanskelige forhold. Men i Latvia, Polen og Litauen er over 40 % av befolkningen i denne situasjonen. Her vil utslagene av krisen merkes enda hardere.

Denne indikatoren reflekterer det vedvarende gapet mellom medlemsstatene. Det er en tydelig påminnelse om at EU må spille en vesentlig rolle når det gjelder å fremme økonomisk, sosial og territorialt samhold innenfor det område som utgjør unionen.

Vår politikk mot fattigdom må være fundert i hele settet med verktøy og politiske tiltak for sosialt samhold.

Til slutt vil jeg understreke at alle må delta i kampen mot fattigdom. Årene går, men budskapet er så mektig som noensinne. Mennesker som lever i fattigdom har rett til å ha en stemme, har rett til å bli hørt.

Den oppsummering av realitetene som vi har hørt i løpet av møtet, er viktig i denne sammenheng. Vi regner også med at alle vil arbeide sammen for å gjøre 2010; EU-året for å bekjempe fattigdom og sosialt utenforskap, til et stort skritt i retning av å avskaffe denne plagen.

Hr. SPIDLA fortsatte med å si:

Det som er viktig med EUs strategi og det som fremstår klart i dokumentene, er at vi ikke må la krisen bli et påskudd for å uthule sosiale sikringssystemer eller en unnskyldning for å påføre utsatte grupper enda flere lidelser. At dette ikke må skje, er en gjennomgangsmelodi i alle strategier utarbeidet av EU.

Hva gjelder banksektoren var alle tiltak vi foreslo innrettet på å stabilisere systemet.

Vi forventer en økning i bevilgningene til sosial sikring på tre prosent eller at 10 milliarder skal brukes for folk som trenger det.

Det er viktig å finne riktig balanse, og nødvendige midler må bli avsatt. Dere har snakket om bankene, men her er det helt klart sosiale aspekter også.

Jeg mener at debatten har vist veldig klart at fattigdom fremdeles er et problem i våre rike land. Dessverre tror jeg ikke dette problemet vil forsvinne. Men la meg understreke at vi har stor forståelse for problemet og at vi ønsker å hjelpe dere i den grad det ligger innenfor vår kompetanse.

La meg også påpeke at mesteparten av det som har blitt skrevet om energi og usikkerhet på dette området, har vært tatt opp i diskusjonene. Dette er svært viktige dokumenter fordi de illustrerer nøkkelproblemer som må få den fulle oppmerksomhet som de fortjener.

I EU har vi en strategi for sosial inkludering som også inneholder tanken om en minsteinntekt. Jeg mener at det er nødvendig å arbeide videre med dette. Det må settes øverst på dagsorden, spesielt i år 2010. Det vi trenger er politisk vilje og makt til å løse problemet.

Noe som også går klart frem av dokumentene om krisen er at Kommisjonen forsøker å hjelpe medlemsstatene til å dempe de sosiale virkningene av finanskrisen. Dette er fullstendig riktig når det gjelder EUs holdning, men det er relativt begrenset hva vi kan gjøre ute i Europa.

Vi trenger sterk politisk støtte. Jeg håper at resultatet og konklusjonene fra dette 8. møtet vil bidra til at vi kan styrke våre anstrengelser.

Hoveddelen av debatten foregår rundt i medlemsstatene. Jeg mener at EU fremdeles har litt vi kan bidra med. EU sentralt kan trekke opp minimumsregler, dette er hjemlet i traktaten. Vi må også gjøre mere bruk av den åpne koordinasjonsmetoden, denne må styrkes. Videre må vi ta de ulike EU-fondene i bruk.

Som nevnt tidligere; usikkerheten omkring energi er et nøkkelt tema som vil stå høyt på min agenda.

Hr. Czeslaw WALEK, Viseminister for menneskerettigheter og nasjonale minoriteter - Den Tsjekiske Republikk

Jeg mener at dette møtet ikke handler om å løse deres problemer. Jeg har kjent den frustrasjon dere føler fordi vi er ute av stand til å finne løsninger på problemene.

Møter slik som dette må også arrangeres i hvert av medlemslandene. Hele problemkomplekset må først tas opp på nasjonalt nivå.

Jeg er spesielt opptatt av gjeldsbyrdeproblematikken. Vårt departement har allerede satt i gang med å skaffe større innsyn i måten gjeld håndteres på.

Fremover skal vi samarbeide med Arbeids- og sosialdepartementet. Jeg håper vi skal klare å gjennomføre de lovendringer som er nødvendig for at innbyggerne i Tsjekkia skal bli satt i stand til å løse sine gjeldsproblemer.

Som jeg har gjentatt flere ganger, hovedoppgaven vår på denne typen møter er å lytte til hva mennesker som lever i fattigdom har å si, folk som opplever fattigdom i hverdagen. Jeg har hørt mange personlige beretninger i løpet av disse to dagene. Jeg kan forestille meg at det å dele slike erfaringer med så mange mennesker krever mot. Dere har trolig også opplevd frustrasjon når dere ikke har fått den reaksjon dere håpet på fra dem dere har snakket med og til.

For meg personlig var det viktig å høre fortellingene deres fordi jeg har fått større innsikt i den realiteten dere lever i. En del av jobben min er å administrere de områdene der Rom-folket lever. Det er min mening at de tiltak vi foreslår for regjeringen bør gjelde alle som opplever fattigdom, ikke bare minoritetene.

Jeg vil også si noen ord om ekstremisme. Fattigdom, tror jeg, kan noen ganger føre til at ekstremisme får grobunn. Krisen vi står oppe i kan føre til store kostnader. Jeg mener at den beste handlemåte er å bidra til at folk føler seg trygge. Jeg tror at ekstremisme er en virkelig trussel som vi må bekjempe i tiden fremover. Statene må reagere mot ekstreme handlinger, og statene må forsikre seg om at disse ekstremistbevegelsene blir stanset.

Men statene må også gjøre alt i deres makt for å fjerne fattigdom og sosialt utenforskap, særlig i disse tider der finanskrisen kan føre til en vekst i ekstremisme.

Mange deltakere har gitt uttrykk for frustrasjon over mangelen på informasjon om fremgang. Dette vil vi ta tak i ved å presentere konklusjonene fra møtet for høstens rundebordskonferanse i Sverige. Det skulle være unødvendig å si at ikke alle problemene dere tar opp, kan løses innenfor de eksisterende rammer. Det er likevel viktig å høre deres synspunkter siden vi må begynne å lete etter nye løsninger.

Jeg ønsker også Spanias beslutning om å arrangere den niende konferansen, velkommen.

Det tsjekkiske formannskapet vil støtte deres medvirkning i jakten på løsninger på fattigdomsproblemet. Det er helt avgjørende at det organiseres diskusjoner på

nasjonalt nivå. Mange medlemsstater drøfter allerede sken, men i Tsjekkia har vi ikke kommet så langt på dette området. Imidlertid har vårt engasjement i dette møtet stimulert oss til å arrangere lignende møter i den Tsjekkske Republikk.

Fru Brigitte WEINANDY, Komiteen for sosiale sikringsordninger

Nærværet til mange av Sosialkomiteens medlemmer på dette møtet viser hvilken vekt vi i komiteen legger på det dere har å si.

Konklusjonene deres er vidtrekkende og går ut over det sosialpolitiske området. Det er umulig for meg å gå inn på alle detaljer. Hr. Jérôme Vignon, direktør i Kommisjonen sa på et nylig møte i vår komite at «den sosiale dimensjon ikke kan leveres av sosialpolitikken alene». Det lille jeg skal si her, er inspirert av dette utsagnet.

Komiteens arbeid og drøftelser har i økende grad dreiet seg om det som betegnes som vurderinger av de sosiale virkningene av politikken. Dette betyr at mulige sosiale virkninger av både sosialpolitikk og andre områder av politikken må undersøkes før nye tiltak formuleres. Dette er et kraftig virkemiddel som gjøre at politikken bedre kan leve opp til deres forventninger. Det kan derfor være lurt å ta dette med.

Jeg vil gjerne kommentere noen av utsagnene fra enkelte delegasjoner - dette gjelder spesielt merknadene om manglende oppfølging. Jeg vil gjerne svare på dette, siden jeg mener - særlig når det gjelder komiteens arbeid - at det finnes noen punkter som gjør at jeg inntar en mindre pessimistisk holdning. På møtet i 2008 snakket dere om problemer knyttet til bolig og adgang til grunnleggende tjenester. Blant slike tjenester nevnte dere helt korrekt sosiale tjenester. Videre fremholdt dere viktigheten av en garantert minsteinntekt.

Det arbeides med, og fremskritt blir gjort på alle disse tre nøkkelområdene. Når det gjelder boligspørsmålet f.eks., må alle medlemsstatene fremlegge en rapport om boligpolitikk innen juni 2009. De må svare på et spørreskjema fra vår komite der de redegjør for hva de gjør med henblikk på tilgang og kvalitet på boliger. Komiteen vil evaluere svarene på disse skjemaen. Hensikten med denne evalueringen er å utarbeide en felles visjon som kan hjelpe oss til å utvikle mer effektive politiske tiltak som gjør tilværelsen lettere for alle som står i fare for å bli ekskludert fra boligmarkedet. Politiske åtgjerder som kan brukes i alle statene.

Når det gjelder tjenester - og spesielt sosiale tjenester - arbeider komiteen sammen med Kommisjonen for å utvikle et kvalitativt rammeverk for tjenester som kan være veiledende for medlemsstatenes arbeid med å fastsette kvalitetsstandarder for sine tjenester - tilbud. Dette er nok en tilnærming som sikter mot å bedre tilgangen på spesielt sosiale tjenester i alle medlemsstatene.

Endelig, dere la vekt på viktigheten av garanterte minsteinntekter. I desember 2008 vedtok Rådet felles prinsipper for aktiv inkludering. Disse fellesprinsippene inkluderer rettighetsfestet minsteinntekt. En av komiteens oppgaver er å utarbeide en metodologi for å gjennomføre den praktiske iverksettelsen av fellesprinsippene i om aktiv inkludering i medlemsstatene.

Det dreier seg ikke bare om å utvikle viktige fellesprinsipper, men også om å føre regnskap med hva som skjer i praksis for å implementere prinsippene.

Fremgangen kan synes å gå sakte og trinnvis. Jeg vet selvsagt også at mennesker som lever i fattigdom, ikke kan vente, men jeg vet også at Komiteen for sosiale sikringssystemer er en tungveker blant EUs institusjoner som arbeider for å sikre fremgang på området.

Hr. Juan Carlos MATO, Direktør for sosial inkludering, Helse- og sosialdepartementet, Spania

En sak som har dukket opp flere ganger under dette åttende møtet, er oppgaven med å forbedre vår virksomhet. Ikke bare på dette møtet, men også på nasjonale konferanser. Det har også vært snakk om å styrke rollen som nasjonale myndigheter spiller, i tillegg til å forbedre arbeidet til Kommisjonen og EU ellers. Vi har fått høre at det er behov for mer samarbeid.

For en uke siden organiserte EAPN i Spania et møte der jeg var tilstede. En av deltakerne spurte meg: Du sier at du er her for å lytte, for å ta notater og at du lytter med stor interesse til konklusjonene fra de forskjellige møtene. Men jeg får ikke vite hva som skjer videre. Jeg kan virkelig ikke se resultater fra år til år. Du forteller oss ikke om resultatene. Disse ordene fikk meg til å tenke over hva vi kan gjøre i mitt land for å forbedre tingenes tilstand. Men jeg tenker at disse spørsmålene også er relevante for de europeiske møtene.

Så jeg mener at fra nå og frem til det niende møtet

har vi nok av tid til å gjennomarbeide dette. Jeg er sikker på at Kommisjonen vil gjøre det samme. Jeg håper at vi neste år skal være i stand til å formidle informasjon om fremgang og hvilke hindringer vi har møtt på veien. Vi skal kunne gjennomdrøfte hva vi har oppnådd og hvilke problemer som finnes. Det er nøkkelen.

Det er riktig å snakke om fattigdommen i medlemsstatene, fordi situasjonen i all hovedsak er uforandret. Sett bort fra noen små endringer i medlemslandene, har det ikke vært noen radikal forandring.

Faktisk så er tendensen at fattigdommen øker rundt i verden. Og selv om det eksisterer begrensninger, mangler osv. må vi likevel hindre at ting blir enda verre.

Vi har styrke, men også svakheter. Vi må ha fokus på vår styrke, fordi den er grunnstenen i neste stadium av epoken etter Lisboa. Men det er også mål vi har satt oss på EU-nivå. Mål vi setter for alle innbyggerne i EU som et ledd i fasen som starter i 2010 da trekløveret Belgia, Spania og Ungarn vil ha formannskapet i EU. Disse vil jobbe hardt med å forberede epoken etter Lisboa-perioden for kommende ministerrådsmøter.

Som ledd i dette må vi forplikte oss til å styrke den sosiale dimensjon i EU, fordi denne dimensjonen må være en del av den europeiske identitet. Den er ikke bare en målestokk for innbyggerne i EU, men en plikt for oss dersom vi skal nå målene vi har satt oss, ikke minst millenniummålene våre.

Alle disse punktene er vesentlige i konklusjonene og innleggene i debatten her. Det ble f.eks. snakket mye om energiprisene tidligere i dag. Disse sakene er sentrale problemer for EU. Ikke minst rollen til de allmenne tjenestetilbudene, men også forholdet mellom det frie marked og det sosiale samhold. Alt dette har debatten satt fingeren på. Hvordan dette får konsekvenser for de fattige ble grundig belyst.

Når tjenester ble diskutert; ble det sagt mye om helse-tilbudene. Den spanske regjering er også opptatt av helse, men også med alt arbeidet som blir gjort i forbindelse med det nye helsedirektivet. Medlemsstatene har sine offentlige helsesektorer, noe som vi ser som avgjørende for rettfærdige og rimelige helsetilbud.

Når dette er sagt, har vi også aspektet med aktiv inkludering. Vi må bygge et rammeverk for inkludering, noe som har blitt enda viktigere i krisen som vi nå gjennomlever.

De svenske, spanske og belgiske formannsskapene er klare i sitt syn på nødvendigheten av et rammeverk for aktiv inkludering som svar på finanskrisen.

Hr. Ludo HOREMANS, President i EAPN

Mange har etterlyst en oppfølging av anbefalingene fra tidligere møter. I dette korte innlegget vil jeg sette søkelyset på noen positive og negative sider ved oppfølgingen fra tidligere møter. For dette formål har jeg gruppert anbefalingene under de fire overskriftene: Minsteinntekt, tjenester, bolig og brukermedvirkning.

Når det gjelder adekvat **minimumsinntekt** vil jeg trekke frem følgende positive utviklingstrekk. **Anbefalingen om aktiv inkludering** som ble vedtatt av Kommisjonen i 2008 samt prinsippene vedtatt av ministerrådet i desember anerkjenner retten til en minsteinntekt for et verdig liv. Som en oppfølging av dette forberedes en rapport om tilstrekkeligheten av nåværende minsteinntektsordninger i medlemslandene. I tillegg vil en av de siste rapportene som skal vedtas av det avtroppende EU-parlamentet omhandle aktiv inkludering, denne vil støtte målet om minsteinntektssatser som ligger over fattigdomsgrensen og behovet for handlingsplaner som kan sette disse forslagene ut i livet. EAPN har vært særskilt aktive på dette området, og har fortsatt arbeidet med sin kampanje for tilstrekkelig minimumsinntekt (www.adequateincome.eu). EAPN har også drevet lobbyvirksomhet for anbefalingene om aktiv inkludering. Selv om vi ser det positive i dette rammeverket for å oppnå fremgang, er det viktig å påpeke at i praksis blir det satt stadig strengere betingelser for innvilgelsen av minsteinntekt til søkerne, noe som får svært negative konsekvenser for livene til de som er avhengige av slike ordninger.

I sammenheng med tilgjengelighet av **tjenester** vil jeg henvise til den nye **Energiplanen til EU** som inkluderer et fokus på energifattigdommen. Som et ledd i denne planen pålegges medlemsstatene å utarbeide handlingsplaner for å redusere energifattigdom. I tillegg inneholder Anbefalingen om aktiv inkludering anbefalinger om tilgang på tjenester, og da spesielt sosiale tjenester. Det har også blitt utarbeidet en parlamentsrapport som støtter utarbeidelsen av et direktiv om tjenester av allmenn interesse. Det har imidlertid ikke kommet noen seriøse svar på kravet om å evaluere effekten av liberalisering og privatisering av tjenestemarkedet. Det synes tvert imot å være en omfattende støtte for å fortsette privatiseringen.

En konkret anbefaling om boligspørsmålet som kom fra det 7.møtet var å arrangere et **temaår om ekskludering fra boligmarkedet og hjemløshet** som ledd i den åpne koordineringsmetoden for sosiale spørsmål i 2009. En annen anbefaling var å bruke **strukturfondene**

til å rehabilitere boligmassen. Og vi har sett resultater av dette i de endringer som har blitt gjort i forskriftene for fondene i dette henseendet. Som kontrast til denne positive utviklingen ser vi at adgang til rimelige boliger har blitt en enda større utfordring. Hjemløshet rammer fremdeles alt for mange i EU. I tillegg vil jeg nevne økningen av utkastelser som rammer Rom-folket. Dette har en ødeleggende virkning på helsen og den psykiske tilstanden til denne befolkningsgruppen.

Et av hovedmålene med disse europeiske møtene er å fremme **brukermedvirkning**.

Disse møtene har blitt en katalysator for lignende konferanser på nasjonalt nivå i medlemsstatene. Et stadig større antall fattige trekkes med i forberedelsene og oppfølgingen av disse møtene. På EU-nivå er et viktig utviklingstrekk at er direkte deltakelse fra folk som lever i fattigdom i de årlige rundebordskonferansene om sosial inkludering. I fjor ble en slik konferanse avholdt i Marseille. (Oktober 2008). I sammenheng med den åpne koordineringsmetode ble **en studie om medvirkning og styring** utført for å finne retningslinjer for å fremme brukermedvirkning. Også innenfor EAPN har vi tatt skritt for å øke den direkte deltakelsen av fattige i vårt arbeid. Vi avholdt et brukermedvirkningsmøte i april 2009, og vi utga en brosjyre om temaet; « Small steps, big changes». Imidlertid er det liten økonomisk støtte til tiltak for å fremme brukermedvirkning i de fleste fleste medlemslandene.

Så selv om vi må innrømme at lite har skjedd med det totale antall mennesker som opplever fattigdom og sosialt utenforskap i EU og at kløften mellom rike og fattige i EU stadig vokser, ser vi at disse møtene i Brussel har vært en kilde til debatt og ideutvikling. Og noen av disse ideene har blitt fulgt opp av besluttsende organer i EU.

Målsettinger for 2010

Under forberedelsesmøtene for den 8. konferansen, utarbeidet delegatene målsettinger for 2010, EU-året for å bekjempe fattigdom og sosialt utenforskap.

- 8 *Minsteinntekt som sikrer oss et liv i verdighet*
- 8 *God sosial infrastruktur; helsestell, utdanning, transport, informasjons- og rådgivningssentre, kulturelle aktiviteter*
- 8 *Politikere som setter mennesker fremst*
- 8 *Et bedre liv for våre barn og barnebarn*
- 8 *Alle som har en jobb i EU må tjene nok til forsørge seg og sin familie uten å måtte få supplerende hjelp fra sosialkontoret*
- 8 *Jeg ønsker at alle mødre som har blitt fratatt sine barn av en eller annen grunn, skal slippe å bli trakassert i rettsapparatet. De må få mulighet til å arbeide og å få sine barn tilbake*
- 8 *Denne dialogene (de europeiske møtene må fortsette og det må bli satt i gang lignende prosesser på nasjonalt nivå*
- 8 *En bedre forståelse av fattigdom*
- 8 *Utvexlingsprogrammer organisert av EU slik at fattige møtes med andre i samme situasjon i andre land for å utveksle erfaringer og å diskutere hvordan gruppene bør organiseres*
- 8 *Sosialtjenesten er totalt uinteressert og gir ikke sakene seriøs behandling. Folk som lever i fattigdom har vanskelig for å få sine rettigheter, det blir en kamp der den svakeste parten blir tråkket på*
- 8 *Sett mennesket tilbake i sentrum. Skap en samfunnsmodell basert på respekt, verdighet, solidaritet og aktive borgere*
- 8 *Gi oss arbeid og ressurser for et verdig liv*
- 8 *2010 må gi oss bedre boligprogrammer*

for Rom-folket og alle andre grupper

- 8 *I 2010 må Italia starte prosessen med å minske gapet mellom egen sosialpolitikk og den som føres av andre EU-land*
- 8 *Direkte dialog med regjeringsrepresen - tanter*
- 8 *Minimumsstandarder for helsetjenester!*
- 8 *Skikkelige boliger til overkommelige priser*
- 8 *Sosialboliger med husleie vi har råd til å betale*
- 8 *Flere midler til hjelp med utgiftene til vann og strøm*
- 8 *Vi forlanger å bli hørt*
- 8 *Vi ønsker like og rettferdige vilkår*
- 8 *Puss opp forfalne boliger*
- 8 *Rett til skikkelige boliger*
- 8 *Menneskelige verdier betyr mer enn penger*
- 8 *Øk minsteinntekten*
- 8 *Slutt på utestenging fra rettigheter, grunnleggende tjenester og kunnskap*
- 8 *Vi vil behandles om likeverdige, selvstendige individer, og vi ønsker å være med som dem vi er*

Noen av disse målene ble repetert under avslutningen av det åttende møtet og tatt med i oppsummeringen.

- 8 *Alle må få tilgang på boliger de har råd til*
- 8 *Alle borgere må få adgang til finanssystemet*
- 8 *Håp for barn av fattige foreldre slik at de kan leve et verdig liv*

- 8 *Sosialpolitikken må gi håp om et bedre liv*
- 8 *Opprette sosialt innrettede matbutikker*
- 8 *Solidaritet mellom mennesker*
- 8 *Bygg flere sosialboliger*
- 8 *La NGO-ene opprette sosiale boligformidlinger*
- 8 *Bekjemp fattigdommen sammen med andre*
- 8 *Kutt i skatter og avgifter*
- 8 *Husleien må stå i forhold til inntekt*
- 8 *En bedre fordeling av godene*
- 8 *For et EU som beskytter oss*
- 8 *En plan for å bekjempe fattigdom*
- 8 *Nå målene i 2010, la oss se fremskritt. Handling fremfor ord.*
- 8 *Regjeringene må hjelpe de fattige til å få oppfylt sine forhåpninger*
- 8 *Et EU med like sosiale rettigheter i alle medlemsland*
- 8 *Vi vil bli hørt*
- 8 *Direkte løsninger på problemene*
- 8 *Håp og drømmer må gis videre til neste generasjon. Det handler om å dele drømmen om en bedre verden slik at vi kan gå fremover med tillitt og trygghet*
- 8 *Det er behov for tilgang på tjenester og mer likhet mellom mennesker*
- 8 *Billig energi til fabrikker som kan skape arbeidsplasser*
- 8 *Alle må ha et hjem. Like rettigheter for alle borgere*
- 8 *Rett til bolig for alle*
- 8 *Alle må ha tilgang til vann*
- 8 *Energi til alle*
- 8 *Sett mennesket i sentrum for samfunnsplanleggingen*
- 8 *Innfør minsteinntekt i alle medlemsstatene*
- 8 *Utveksling mellom europeiske organisasjoner*
- 8 *Gi sosialarbeidene opplæring i å behandle brukerne på en skikkelig måte*
- 8 *Opprett formidlingstjenester*
- 8 *En konferanse i 2010 for å øke kunnskapen om fattigdom*
- 8 *Styrk prosessen for å bekjempe fattigdom*
- 8 *Arbeidere i hele EU må kunne forsørge seg og sine familier*
- 8 *Løs Kypros-problemet*
- 8 *Alle områder av EUs politikk må garantere rettferdighet, være innrettet på å bekjempe fattigdom og å opprette velvære*
- 8 *Forny målsettingen om å eliminere fattigdommen innen 2020 ved å innføre målestokker for fremgang*
- 8 *Ta den åpne koordineringsmetoden i bruk*
- 8 *Leve, ikke bare overleve*
- 8 *Forbedre vår hverdag*
- 8 *Ordentlige husværer*
- 8 *Alle må få adgang til banktjenester*

Takk til:

Organisert av det tsjekkiske presidentskapet i EU

*Støttet av EU-kommisjonen og den belgiske
regjering*

*Organisert ved hjelp av EAPN
(Det europeiske anti-fattigdomsnettverket)*

*Rapport: **Léopold VERECKEN***

*Koordinator: **Micheline GERONDAL***

*Fotos: De nasjonale delegasjonene
Frank MILLER
Raymond DAKOUA*

ISBN 978-2-930252-54-4

*Vennligst mer at originalversjonen av denne
rapporten er på fransk*

EU2009.CZ

